

Ons Pensioen

TIJDSCHRIFT VAN DE BPP: BELANGENVERENIGING
PENSOENGERECHTIGDEN PENSOENFONDS ZORG EN WELZIJN

NUMMER 3, JAARGANG 32 • 3^E KWARTAAL 2018

Jongeren voorbereiden
op actieve deelname in
de pensioendiscussie

P. 10

De discussie over
de doorsneepremie
onder de loep

P. 16

Pensioenen:
waarom ook al weer?

P. 22

Stannah
Een onafhankelijk
familiebedrijf
sinds 1867

Blijf thuis wonen met een Stannah traplift

PROFITEER
T/M MEI VAN
€500,-
KORTING

**EEN STANNAH TRAPLIFT ZORGT
ERVOOR DAT U IN UW GELIEFDE
WONING KUNT BLIJVEN WONEN:**

- ✓ Betaalbare traplift voor elke trap
- ✓ Ruime keuze uit nieuw en gebruikt
- ✓ Ruimtebesparende, opklapbare stoel
- ✓ Levertijd vanaf 3 dagen
- ✓ Servicedienst elke dag beschikbaar

Voor vrijblijvende informatie over de trapliften van Stannah stuurt u de ingevulde coupon in een ongefrankeerde envelop naar **Stannah Trapliften B.V., Antwoordnummer 17006, 2170 VB, Sassenheim.**

Dhr./Mevr:

Tel. Nummer: Postcode:

Email: Huisnummer:

8403

BEL GRATIS
0800-5066

**VOOR VRIJBLIJVENDE INFORMATIE.
VRAAG NAAR TOESTEL 8403**

Stannah

'S WERELDS MEEST GEKOZEN TRAPLIFT

WWW.STANNAH.NL

Van de redactie

Twee maal excuus

Bijgaand ontvangt u de specifieke pagina's voor Ons Pensioen apart. In de u toegestuurde versie ontbraken die. Dat was een fout van onze drukker Senefelder die daar ook zijn excuses voor heeft aangeboden. Vanzelfsprekend betreuren wij deze gang van zaken zeer.

AUTEUR:
ROELOF JAN MULDER

ROELOF JAN MULDER

Een tweede excuus is op zijn plaats inzake mijn hoofdredactioneel dat u inmiddels in de eerste versie wel heeft kunnen lezen. Een aantal lezers heeft zich gestoord aan onderwerp en toonzetting van het stukje. Om te beginnen wil ik stellen achter het eerste deel van de inhoud van het stuk te staan. Dat het stukje politiek getint zou zijn is juist. Maar de BPP is een belangenvereniging. Staat voor met name een goed pensioen voor haar leden. Dat dit goede pensioen al een aantal jaren onderhevig is aan ondermijning vanwege het feit dat al jaren geen indexering meer heeft plaats gevonden en gepensioneerden ook door belastingmaatregelen nog eens extra worden getroffen is het rechtstreekse gevolg van een door onze volksvertegenwoordiging goed gekeurd beleid.

Opkomen voor de belangen van je leden betekent in dit geval dan ook voortdurend de vinger aan de pols houden met betrekking tot het beleid dat de politiek voert rond de pensioenen in Nederland. Dan mag mijns inziens de hoofdredacteur van uw blad daar best kritisch naar kijken. Móét dat in mijn

optiek zelfs. Mijn excuus geldt vervolgens dan ook vooral mijn persoonlijke ontboezemingen rond het inentingsprobleem in Nederland. Bij nader inzien had ik dat onderwerp beter niet kunnen aanroeren, hoewel dit wel degelijk ook de ouderen in Nederland aangaat. Wellicht had ik dit op een andere manier moeten aankaarten. Daarvoor mijn excuses. —

Inhoudsopgave

3	Twee maal excuus
4	Colofon
5	Inhoudsopgave
6	Warme zomer kille besluitvorming
7	Hoe kunnen we ledenwerving succesvoller maken
9	Het zwarte gat dichtvaren
10	Jongeren voorbereiden op actieve deelname in de pensioendiscussie
14	Grote debatmanifestatie 19 november
16	De discussie over de doorsneepremie onder de loep
19	De verhuizing
20	Active Aging
22	Pensioenen: waarom ook al weer?
24	Pact voor de ouderenzorg
25	Audrey's DeliCasa
26	Kruiswoordpuzzel en Cryptogram
28	Pas Verschenen
29	Waarom uw kleinkinderen hun smartphone zo interessant vinden
30	Duurzaam beleggen voor ons pensioen?
32	Verslaggeving fondsen onvoldoende
34	Limburgse MeanderGroep stopt met omstreden 5-minutenregistratie
35	Van complimenten naar het grote pensioen onrecht
36	“Ik heb iets met cijfers”
38	Eén Vandaag aan de lijn
39	Activiteiten en informatie van de BPP

Colofon

Kwartaal tijdschrift van de BPP: Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg & Welzijn (PFZW).

Aangesloten bij de NVOG: de Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden.

Website

www.pfzw-belangenvereniging.nl

Hoofd- en eindredactie

Roelof Jan Mulder (Ons Pensioen),
Telefoon: 06 53842210
E-mail: roelof.j.mulder@planet.nl
Gitte Jansen-Nieudorp
(Pensioenbelangen)

Redactieleden

Jaap van der Spek, Eric van Eck,
Pierre Thijssen.

Medewerkers aan dit nummer

Audrey, Betty Berger, Rob de Brouwer, Ad van den Berg, Eric van Eck, Cees Michielse, Jaap van der Spek, Joop van Vliet, Marjoke Wessels, Ron Wessels, Pierre Thijssen.

Grafisch Ontwerp

William van Giessen

Afbeeldingen

pixabay.com

Druk en verzending

Senefelder Misset

Verantwoording

Het ledenblad 'Ons Pensioen' is het contactorgaan van de BPP en verschijnt vier keer per jaar. Ons Pensioen komt tot stand in samenwerking met 'Pensioenbelangen' (van de NBP). De meningen en visies in dit blad zijn niet noodzakelijkerwijs die van het verenigingsbestuur. De redactie

streeft ernaar de onderwerpen vanuit een breed en diverse perspectief te behandelen. Het is aan de lezer zelf om (mede aan de hand van meningen en visies in dit blad) tot eigen oordeelsvorming te komen. Voorts is de redactie niet verantwoordelijk voor de inhoud van advertenties en bijsluiters. Overname van (delen van) artikelen is toegestaan, met bronvermelding. De redactie plaatst met regelmaat reacties, artikelen en meningen van lezers. Reacties kunnen worden gezonden naar: roelof.j.mulder@planet.nl. De redactie behoudt zich het recht voor reactie niet, dan wel ingekort te plaatsen zonder daarover vooraf met de inzenders te overleggen. De redactie werkt met een redactiestatuut.

Bestuur

Voorzitter: Liesbeth Schaap
Vice voorzitter: Jaap van der Spek
Secretaris: Cees Michielse
Penningmeester: Jaap Dijkstra
Leden: Jan van Pijkeren, Baukje Vegter, vacature

Ledenadministratie

Adreswijzigingen en opzeggingen graag als volgt doorgeven: ledenadministratie@pfzw-belangenvereniging.nl of Jan van Pijkeren, tel. 06-30 68 98 73. Opzeggingen gedurende het verenigingsjaar gaan in per 1 januari daaropvolgend.

Lid worden

De contributie bedraagt slechts €11 per jaar (meer mag natuurlijk ook!). Het partnerlidmaatschap is €5,50 per jaar. U kunt zich aanmelden via de website of via een brief met gegevens aan de ledenadministrateur. Betalingen kunnen worden overgemaakt op banknummer NL83 INGB 000 455 2579 (ING

Bank) t.n.v. Belangenvereniging Pensioengerechtigden PFZW.

In geval van overlijden

Bij overlijden stopt uw ouderdomspensioen van PFZW. Uw partner en kinderen hebben in principe recht op Partner- en Wezenpensioen. Ook hebben zij recht op een eenmalige slotuitkering die gelijk is aan drie maal het bruto maandbedrag van uw Ouderdomspensioen. Over die uitkering wordt geen belasting en zorgpremie ingehouden. Uw partner krijgt deze uitkering. Is er geen partner, dan krijgen de kinderen jonger dan 21 jaar de uitkering. Is er geen partner of wees is die aanspraak maakt op deze uitkering, dan kan deze worden uitbetaald aan de natuurlijk persoon die kosten heeft gemaakt in verband met uw overlijden. Bij overlijden stopt ook uw lidmaatschap van de BPP. Heeft u een partner die gerechtigd is tot een partnerpensioen van PFZW dan zal BPP onder gelijke voorwaarden en zonder kosten uw lidmaatschap graag omzetten in een lidmaatschap van uw partner. De pensioenbelangen van uw partner blijven op die manier behartigd.

Commissie Financiële Dienstverlening

In geval van problemen met PFZW over uw pensioenberekening, zoek contact op met de voorzitter van deze BPP-commissie: Cees Michielse (06-47856168) contact@pfzw-belangenvereniging.nl

Advertenties

Advertenties voor Ons Pensioen gaan samen met advertenties voor Pensioenbelangen. Meer info via Bondsbureau NBP: 070-3601921 of info@pensioenbelangen.nl. Tarieven op aanvraag.

Warme zomer, kille besluitvorming

Met zijn allen hebben we kunnen genieten van een warme maar toch mooie zomer. Weliswaar soms te warm hetgeen vooral voor de ouderen onder ons wat extra problemen opleverde, maar velen hebben toch genoten van de natuur en zijn zover er nog activiteiten verricht worden weer uitgerust en monter aan de slag gegaan.

AUTEUR:
LIESBETH SCHAAP

Ook het bestuur van de BPP is niets vreemd en is dus, weliswaar enigszins gespreid, in de zomerruststand gegaan. Maar inmiddels zijn de activiteiten weer opgestart en zitten we volop in de voorbereiding van onze activiteiten voor het herfst- en winterseizoen.

Zaken die dan op ons afkomen zijn binnen de Pensioenraad van PFZW de driejaarlijkse ALM studie waarbij op basis van ingewikkelde economische demografische en financiële gegevens het beleggings- premie- en indexeringsbeleid van het fonds worden vastgesteld. Daaraan voorafgaand komen de koopkrachtplaatjes, het ouderenbeleid en de gezondheidszorg in het kader van de miljoenennota nog aan de orde. Je zou verwachten dat in dit rijtje ook de mogelijke herziening van het pensioenstelsel was opgenomen, maar op het moment dat wij dit schrijven is dat allerminst zeker en stagneert de besluitvorming daarover. Onverantwoord in onze ogen en dat terwijl formeel gesproken de ouderenorganisaties niet eens betrokken worden bij dit overleg. Wij zullen in het najaar zeker ook samen met de andere ouderenorganisaties in actie komen en duidelijk maken aan de samenleving dat het zo niet langer kan.

Zowel met betrekking tot de koopkrachtontwikkeling van de gepensioneerden, als bij de besluitvorming over het pensioenstelsel lijken kille rekenmodellen een meer menselijke en betrokken

LIESBETH SCHAAP

besluitvorming in de weg te staan. Natuurlijk kun je in die berekeningen bepaalde kosten(stijgingen) rondom de gezondheid en gemeentelijke belastingen buiten beschouwing laten en lijken uitkomsten dan redelijk. Maar de normale gepensioneerde Nederlander waarover de politiek zo vaak spreekt weet wel beter en wordt nog steeds hard

getroffen in de portemonnee, zeker wanneer het aanvullende pensioen zoals bij PFZW nog steeds niet geïndexeerd mag worden, ondanks goed gevulde kassen en goede beleggingsresultaten. Opnieuw het gevolg van kille voorgeschreven rekenmodellen en daarin gekozen uitgangspunten, waarbij niet te voorspellen uitkomsten over een periode van 60 jaar of meer belangrijker lijken te zijn dan de realiteit op de korte termijn.

Kortom het mag de afgelopen maanden wat stil te lijken zijn geweest maar uw bestuur is druk doende al die besluitvormingsprocessen te volgen en waar mogelijk te beïnvloeden. Via de website, nieuwsbrieven en facebook houden wij u en onze potentiële leden van al deze zaken de komende tijd op de hoogte. Wij proberen meer gevoel en gewoon boerenverstand een sterkere rol te laten spelen bij die processen waarbij kille rekenmodellen weliswaar kunnen helpen om inzichten te verwerven, maar uiteindelijk niet te overheersend mogen zijn. Wat dat betreft is er een wereld te winnen. —

“ Kille rekenmodellen mogen een meer menselijke en betrokken besluitvorming niet in de weg te staan. ”

Hoe kunnen we ledenwerving succesvoller maken

Wij zijn aangesloten bij de NVOG die de belangenbehartiging op landelijk niveau verzorgt en daarbij een rol speelt in de discussie over ons pensioenstelsel, het koopkrachtbeleid van de overheid voor ouderen, en zaken die te maken hebben met zorg en wonen.

AUTEUR: CEES MICHIELSE

Op het individuele vlak staan wij onze leden bij als er onvolkomenheden of onduidelijkheden zijn met betrekking tot de eigen pensioensituatie. Dit alles leidt er toe dat in zijn algemeenheid de ruim 4.000 leden van de BPP, heel tevreden zijn met de wijze waarop wij onze belangenbehartiging inhoud geven. Altijd op basis van de kracht van onze argumentatie gestoeld op gedegen kennis van zaken en daar waar nodig ondersteunt door de macht van het getal.

En op dat laatste punt knelt de bekende schoen meer en meer. Te veel mensen die bij PFZW met pensioen gaan kennen de BPP niet en worden daardoor ook geen lid. Waar in het verleden PFZW en andere pensioenfonds veel ruimte gaven om de activiteiten en het belang van een onafhankelijke belangenbehartiging kenbaar te maken is men de laatste jaren om tal van (vermeende) redenen daarin weinig toeschietelijk. De dubbelrol die vakbonden claimen om zowel als belangenbehartiger voor jongeren en ouderen op te treden speelt daarbij echter een niet onbelangrijke rol.

Omdat vanuit de aard der leeftijdssamenstelling van een gepensioneerdenvereniging het natuurlijk verloop redelijk groot is, ondanks het gegeven dat velen lid blijven tijdens hun leven, dreigt geleidelijk het ledenaantal achteruit te gaan.

Dringende oproep!

Het bestuur van de BPP doet daarom een dringende oproep aan al onze leden om zich actief in te zetten voor ledenwerving. Iedereen met een pensioen van PFZW, maar ook diegenen die de komende jaren met pensioen zullen gaan, is van harte welkom. Voor een contributie van niet meer dan € 11,- per jaar (!) bent u lid en stelt u ons in staat de collectieve en individuele belangenbehartiging voort te zetten.

Om u daarbij te ondersteunen heeft het bestuur tal van middelen ontwikkeld:

- [Neem kennis van en verspreid onze artikelen die in](#)

ons blad [Ons Pensioen](#) staan.

- [Verwijs uw \(oud\) collega's naar onze website met heel veel actuele informatie \(www.pfzw-belangenvereniging.nl\)](#)
- [Als u actief bent op facebook kijk dan naar onze pagina, en deel die informatie met uw facebook vrienden.](#)
- [Maak gebruik van onze folder om uw oud collega's te wijzen op ons bestaan en de inhoud van onze dienstverlening. De folder staat zowel op onze website en is daar te downloaden als ook in gedrukte vorm beschikbaar. Meerdere exemplaren aan te vragen via \[contact@pfzw-belangenvereniging.nl\]\(mailto:contact@pfzw-belangenvereniging.nl\)](#)

En wilt u al onze activiteiten volgen op ieder moment dat er actuele zaken te melden zijn schrijf u dan in voor onze nieuwsbrief via www.pfzw-belangenvereniging.nl/contact-1/inschrijven-nieuwsbrief en deel die informatie met uw (oud) collega's.

Wanneer wij er samen in slagen het ledental op peil te houden, of liever nog aanzienlijk te versterken, dan dient u daarmee niet alleen het belang van de BPP, alle PFZW gepensioneerden en dat van uw zelf, maar u versterkt daarmee de positie van de gezamenlijke ouderenorganisaties. En dat is meer dan ooit noodzakelijk, want grote belangen staan op het spel. De Politiek en zeker ook de sociale partners (werkgevers en vakbonden) nemen ons niet echt serieus. Men respecteert onze deskundigheid maar wijst op het te geringe aantal mensen dat wij zouden vertegenwoordigen. En dat terwijl de gezamenlijke ouderenorganisaties vele honderdduizenden leden hebben. Onze vereniging is getalsmatig (te) klein. Dat moet gelet op het grote aantal gepensioneerden bij PFZW beter kunnen. Doe er daarom wat aan en benader uw nog niet georganiseerde collega. Het geringe bedrag van €11,- per jaar (!) kan daarbij toch geen belemmering zijn?

Uit de pers

KOOPKRACHT GROEIDE IN 2017 EEN HALF PROCENT

De koopkracht van de Nederlandse bevolking is in 2017 met 0,5% gegroeid. In 2016 nam de koopkracht nog met 3,0% toe. Het gaat om de doorsnee ontwikkeling, tussen individuele personen verschilt de koopkrachtontwikkeling. Werknemers gingen er het meest op vooruit, terwijl gepensioneerden hun koopkracht zagen afnemen. Dit meldt het CBS op basis van nieuwe cijfers.

(Bron: CBS)

WERKGEVERS HEBBEN VEEL VERTROUWEN IN HUN PENSIOENUITVOERDER

Het vertrouwen dat werkgevers hebben in hun pensioenuitvoerder is bijzonder hoog: negen op de tien werkgevers heeft enig tot veel vertrouwen in hun pensioenuitvoerder. Gevraagd naar het huidige pensioenstelsel met al zijn verplichtingen blijken de meeste werkgevers zich achter de principes van dit stelsel te scharen. Over de houdbaarheid van de huidige premielast zijn de meningen verdeeld. 16% van de werkgevers geeft aan dat men van pensioenuitvoerder zou willen veranderen als die mogelijkheid wordt geboden. Aldus een recent onderzoek onder Nederlandse werkgevers van Harry van Dalen (NIDI, Den Haag, Rijksuniversiteit Groningen en Tilburg University) en Kène Henkens (NIDI, Den Haag, UMCG (Rijksuniversiteit Groningen), Universiteit van Amsterdam).

(Bron: MeJustice.nl)

UITVOERINGSKOSTEN PENSIOENFONDSEN IN 2017 FORS TOEGENOMEN

Voor het zevende achtereenvolgende jaar heeft LCP de uitvoeringskosten van 222 Nederlandse pensioenfondsen in kaart gebracht. De totale kosten stegen in 2017 met bijna 13% naar ruim € 8,5 miljard. Gemiddeld hadden deze fondsen in 2017 een belegd pensioenvermogen van € 1.311 miljard in beheer, voor 5,6 miljoen actieve deelnemers, 3,3 miljoen pensioengerechtigden en 9,7 miljoen slapers.

De totale pensioenbeheerkosten van deze fondsen zijn al jarenlang afgerond € 1,0 miljard. In 2017 kwamen ze uit op € 990 miljoen, wat 0,9% minder is dan in 2016. De totale vermogensbeheerkosten, inclusief transactiekosten, stegen met bijna een miljard euro van € 6.602 miljoen in 2016 naar € 7.570 miljoen in 2017. De stijging werd vooral veroorzaakt door prestatieafhankelijke vergoedingen, die met € 488 miljoen stegen naar € 2,0 miljard.

(Bron: lcpnl.com)

LEVENSV ERWACHTING IN NEDERLAND BLIJFT STIJGEN MAAR MINDER SNEL DAN EERDER GERAAMD

Uit de Prognosetafel AG2018 van het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG), blijkt dat Nederlanders gemiddeld nog steeds ouder worden. De verwachte toename van de levensverwachting is echter afgevlakt in vergelijking met de Prognosetafel AG2016. Op basis van de laatste inzichten is de levensverwachting van een meisje, geboren in 2019, 92,5 jaar en van een in 2019 geboren jongen, 90,0 jaar.

(Bron: www.ag-ai.nl)

Het zwarte gat dichtvaren

Tot mijn pensioen werkte ik tussen de vijftig en zestig uur in de week. Een week voor ik vijftenzestig werd, liep mijn opdracht als interimmer af en vervolgens belde er helemaal niemand meer voor een opdracht. Ik verveelde me kapot. Al dat werken hoefde me niet rijk te maken en om de status ging het ook al niet, maar je was er zo heerlijk veel tijd aan kwijt. Een mens zonder hobby's heeft ineens wel heel veel vrije tijd als het werk wegvalt. Op zoek dus naar tijdpassering.

AUTEUR: ERIC VAN ECK

Eén van de ideeën was te gaan zeilen. Dat had me altijd al leuk geleken en was er nooit van gekomen. Op Marktplaats was al snel een bootje gevonden van een type, dat ik van vroeger kende, een Stern. Het bouwjaar kwam aardig in de buurt van het mijne en de prijs was navenant. Het Veluwemeer bij Elburg is op een redelijke afstand en op een mooie dag ging de boot daar in het water. Toen kwamen de problemen. Een Stern heeft een midzwaard, dat ervoor moet zorgen dat de boot bij zijdelingse wind op koers blijft. Het Veluwemeer tussen Elburg en Harderwijk is echter zo ondiep (behalve in de vaargeul) dat de Stern met het zwaard omlaag aan de grond liep en met het zwaard gewoon met alle winden meewaaide, hetgeen niet de bedoeling was.

Op zoek dus naar een bootje dat niet diep stak. Een catamaran, twee rompjes met een trampoline ertussen, voldeed aan die eis, maar ik zag de mensen op zo'n bootje over de trampoline kruipen en rollen en daarbij behoorlijk nat worden. Die leeftijd heb ik achter me. Redelijk alternatief was een trimaran: een slanke romp met aan beide zijden een drijver. Ik zag er nooit een op het water, maar het onvolprezen internet gaf vele voorbeelden. Die kwamen bijna allemaal van Amerikaanse sites van zelfbouwers.

Een boot bouwen, dat was pas echt een middel tegen de verveling! In de bouwplannen, die te koop werden aangeboden werd gesproken van enkele honderden uren bouwtijd van de romp alleen al. Dat zet zoden aan de dijk.

Dus ik ging op zoek naar een ontwerp en bouwde uiteindelijk een trimaran op basis van een radiografisch bestuurbare model zeilboot, de basic Jolle. Het bootje van 70 x 15 cm blies ik op tot 450 x 60 cm en de drijvers werden twee halve rompen van 250 x 25 cm. Dat hield me een hele winter met tussenpozen bezig. Ik had er veel lol aan, maar mijn vrouw ergerde zich bij tijden zeer aan de hoeveelheid rommel die ik produceerde. De kosten vielen ook nog vies tegen. Triplex kost haast niets, maar de epoxy die je gebruikt om de boel sterk en waterdicht te krijgen is prijzig. Maar ooit is zo'n bootje klaar. Het blijft drijven, gaat min of meer door de wind zoals het hoort en dan kun je gaan zeilen. Dat valt nog niet mee in zo'n rare boot, maar het lukt en het ding gaat nog best hard. Maar dan: hoeveel dagen per jaar is het aangenaam zeilweer? En hoe leuk is het op een mooie dag op het water in een klein bootje dat moet opboksen tegen de golven van speedboten en jet-ski's?

Een bootje bouwen is geloof ik leuker dan bootje varen. Maar er zijn grenzen en ik ben Verolme niet. Het onderhoud zal me wel een beetje bezighouden. Het gezegde 'Koop een boot, werk je dood' klopt tot op zekere hoogte. Maar uiteindelijk gaapt het zwarte gat gewoon weer. —

Jongeren voorbereiden op actieve deelname in de pensioendiscussie

“Jongeren willen graag dat hun ouders en grootouders het goed hebben, maar ook dat zij zelf, als het zover is, van een goed pensioen kunnen genieten. En ik ben ervan overtuigd, dat ouders hun kinderen ook een goed pensioen toewensen”. Aan het woord is Semih Eski, voorzitter van de CNV Jongeren en bestuurslid van het Pensioenlab. “We moeten elkaar als ouderen en jongeren toch kunnen vinden in dit gemeenschappelijk belang?”

AUTEUR:
JAAP VAN DER SPEK

Jonas Teuwen beaamt deze benadering. “Natuurlijk komen wij op voor de belangen van jongeren, maar snappen dus dat de ouderen dat ook doen. Ik heb ervaren in de tijd dat ik actief was in de belangenbehartiging van promovendi, dat je geduld moet hebben, maar dat je er toch voor kunt zorgen dat de positie verbetert. En dat is voor de mensen die willen promoveren hard nodig. Zij zijn heel afhankelijk van hun begeleider”. Jonas Teuwen is zelf gepromoveerd en werkt op de afdeling radiologie van in het Radboud Universiteits Medisch Centrum in Nijmegen. Via de VCP Young Professionals is ook hij actief in het Pensioenlab en probeert ondertussen veel te weten te komen van wat er in de pensioenwereld allemaal aan de hand is.

Met hen beiden hebben we een gesprek over wat hen drijft en hoe zij aankijken tegen de pogingen om tot vernieuwing van het pensioenstelsel te komen. Semih is geboren in Utrecht en sinds 2010 lid van CNV Jongeren. Hij was toen nog student tijdens zijn Masterstudie. Via het lidmaatschap van de werkgroep Arbeidsmarkt is hij midden juni 2016 voorzitter geworden van CNV Jongeren. Dat is een bezoldigde baan. Vanuit zijn bemoeienissen met de arbeidsmarkt en de arbeidsvoorwaarden is hij eigenlijk als vanzelf geconfronteerd met het onderwerp pensioenen. Hij is

een grote voorstander, ook als het om pensioenen en koopkracht gaat, van een goede balans tussen de generaties. Dat is de reden dat hij actief wil meewerken aan het overleg jong/oud. Het overleg met nu minister Koolmees, waaraan deelnemen alle organisaties van gepensioneerden en ouderen, inclusief de senioren van de vakbonden, en vertegenwoordigers van het Pensioenlab. Datzelfde geldt overigens ook voor Jonas Teuwen en de vertegenwoordigers van FNV Jong. Jonas komt uit West Vlaanderen en heeft in België gestudeerd, waarna hij naar Delft is gegaan om zich te verdiepen in de fysica van straling en op dat vakgebied ook te promoveren. Ondertussen is hij Nederlander geworden en wil graag actief zijn om de positie van mensen met een achterstand te verbeteren. Zowel Jonas als Semih erkennen, dat het met de opbouw van de pensioenen van de jongere werknemers niet goed gaat. Als er niet wat gaat veranderen, dan zal er voor hen op de pensioengerechtigde leeftijd aanzienlijk minder ‘pensioen’ over zijn, als zij zouden hebben mogen verwachten.

Met de ouderenorganisaties verschillen zij van mening als het gaat om de risicovrije rente als belangrijkste element in de berekening van de dekkingsgraden van pensioenfondsen. Bij jongeren leeft sterk het gevoel dat er zuinig aan moet worden

gedaan, omdat er anders voor hen op de pensioengerechtigde leeftijd te weinig over is gebleven. Zij scharen zich daarom achter de opvattingen van de overheid, geadviseerd door de Nederlandse Bank, dat je pas moet gaan indexeren als de dekkingsgraden weer boven een bepaald niveau zijn gekomen. Ouderen zijn van mening dat die risicovrije rente beter kan worden vervangen door een ‘prudent’ (is voorzichtig en goed doordacht) rekenrendement.

Na deze woorden, zie je Jonas en Semih nadenken. Zij zijn echt bereid te luisteren. Zij snappen ook waarom gepensioneerden er zo over denken, maar zijn toch van mening dat je niet voorzichtig genoeg kunt zijn als het om ver verwijderd toekomstig pensioengeld gaat en dat zij daarom wat dit punt betreft staan achter het beleid van overheid en Nederlandse Bank. “Misschien dat vernieuwing van het stelsel daarin een oplossing kan bieden”.

Vernieuwing van het pensioenstelsel

Het is een bruggetje naar de vraag hoe zij aankijken tegen de voorgenomen vernieuwing van het pensioenstelsel. Zij zijn

“
Ook wij
willen geen
persoonlijke
potjes.
”

daarin duidelijk: “Er zal zeker wat moeten veranderen nu de arbeidsmarkt zo flexibel is geworden. Er zal wat moeten gebeuren met de doorsnee premie en mensen zullen meer zicht moeten krijgen op de opbouw van hun eigen pensioen en wat daarop van invloed is. Voor al die mensen die tegenwoordig vele werkgevers, en dus ook vele pensioenfondsen en/of verzekeringsmaatschappijen, langs zien komen is het van groot belang dat overdrachten snel en goed kunnen verlopen. Daar zal dus wel een goede toerekening van de grote pensioenpot voor nodig zijn.

Zij zijn het met de ouderenorganisaties eens, dat er een oplossing moet worden gevonden voor de zzp'ers. “Op één of andere manier is toch een verplichting tot deelname nodig, want anders is er straks een veel te grote groep die over hun lage pensioen (alleen AOW) geen inkomstenbelasting aan de overheid afdragen (met alle effecten van dien) en is het hard nodig dat er een einde komt aan het profiteren van de werkgevers die zzp'ers in dienst nemen, omdat zij dan goedkoper uit zijn en geen last hebben van hoge loonkosten. Dat is niet eerlijk. Misschien dat er voor mensen met hoge uurtarieven een

andere oplossing kan komen, maar een zekere bescherming is nodig". Dat ook de ouderenorganisaties voor die verplichting zijn ervaren de jongeren als ondersteunend. Ook als het gaat om collectiviteit, het delen van de risico's en solidariteit. "Dat zijn de verworvenheden van het huidige stelsel, die zeker zullen moeten blijven. Persoonlijke potjes leveren over het algemeen veel minder pensioen op en een collectief solidair systeem is goed voor jong en oud".

Ouderen zeggen dat zij in Nederland veel te weinig gehoord worden. Volgens Semih en Jonas is het beeld bij de jongeren net andersom. Zij hebben de sterke indruk dat die grote ouderenorganisaties veel meer in de melk te brokkelen hebben en dat zij als jongeren worden ondergesneeuwd. Het beeld dat ouderen het goed hebben en het geld van de pensioenfondsen nu aan het opmaken zijn ten koste van de

“
Het bereiken
van generatie-
consensus
in plaats van
generatieconflict
moet centraal
staan.
”

jongeren, terwijl ouderen ervan uitgaan dat jongeren het geld dat de ouderen (via het sparen van loon) toekomt ten onrechte voor zichzelf willen reserveren. En dat zij daarom geen indexatie krijgen.

De conclusie is dat de belangen van ouderen en jongeren heel vaak parallel lopen. Dat er wel wat verschillen van opvatting, interpretatie en gevoel zijn, maar dat het de moeite waard is die met elkaar te bespreken. Semih en Jonas vinden dat daarbij centraal moet staan het bereiken van de generatieconsensus in plaats van het generatieconflict. "Dat zou heel goed kunnen op een speciaal daarvoor georganiseerde conferentie, waarbij met deskundigen (en geen toevallig in de Kamer terecht gekomen politici) gezocht wordt naar het vinden van oplossingen zodat alle generaties en hun belangen tot hun recht komen".

“
De belangen
van ouderen
en jongeren
lopen heel vaak
parallel.
”

Jonas en Semih besluiten met de opmerking dat er alles aan moet worden gedaan om jongeren te interesseren in de vraag wat er met 1/5 de van hun loon wordt gedaan: "Pensioen gaat iedereen aan". Ook al is dat een lastige kwestie als partners beiden werken, bezig zijn met kinderen krijgen, een huis afbetalen en de balans tussen privé en werk proberen te vinden en te houden. "Ook op dat vlak hebben ouderen en jongeren elkaar nodig".

Jonas moet nog naar Nijmegen en de trein vertrekt over 5 minuten. Hij neemt haastig afscheid. Semih neemt zijn etenstromeltje mee naar boven (het is al half 8 in de avond) en probeert op zijn werkkamer in het CNV-gebouw nog wat te eten. Wat dat betreft is er in de afgelopen tientallen jaren niet veel veranderd. Als je betrokken bent, heb je het druk. —

Het Pensioenlab is een door de pensioenfondsen gefinancierde stichting, die als doelen heeft:

- jongeren te interesseren voor het onderwerp pensioenen,
- via de 'Academie' jongeren op te leiden tot pensioenfondsbestuurder en
- de belangen van jongeren in de pensioendiscussie te behartigen.
- Deelnemers zijn FNV-jong, CNV Jongeren en de VCP Young Professionals.

Grote debatmanifestatie 19 november Minister Koolmees aanwezig

Maandagmiddag 19 november zullen 450 senioren in de Jaarbeurs aangeven wat zij graag terug willen zien in de vernieuwing van het pensioenstelsel en wat zij als hun rol in de verdere discussie wensen. **Alle organisaties van senioren doen mee.** En dat zijn er in Nederland veel.

Al weer een paar maanden geleden hebben de organisaties van gepensioneerden en ouderen zogenoemde toetsingscriteria geformuleerd, waarmee zij op een constructieve manier willen bijdragen aan de totstandkoming van een vernieuwd pensioenstelsel, waarin de positieve waarden van het huidige stelsel bewaard blijven (collectiviteit, solidariteit, delen van risico's) en mogelijkheden worden geopend om de vastgelopen motor weer op gang, en dus toekomstbestendig, te krijgen.

De middag begint met een uiteenzetting van wat de senioren belangrijk vinden, de toetsingscriteria. Daarna presenteert het onderzoeksbureau Motivaction de resultaten van een groot onderzoek onder de leden van de deelnemende organisaties, waarin onze achterbannen gevraagd wordt naar hun opvattingen over de toetsingscriteria.

Vervolgens worden deze resultaten en vragen/opmerkingen uit de zaal voorgelegd aan een panel, waaraan deelnemen een wetenschapper/pensioenskundige, een jonge pensioenfondsbestuurder, een vertegenwoordiger van de werkgevers, een vakbondsbestuurder en een vertegenwoordiger van het Pensioenlab (jongerenorganisaties, zie elders in dit magazine).

Dat alles wordt samengevat in een uitgesproken manifest, waarna minister Wouter Koolmees zijn visie daarop zal geven. Er is dan nog een kwartier gelegenheid voor vragen en opmerkingen uit de zaal.

Minister Koolmees heeft toegezegd vrijwel de gehele middag aanwezig te zijn. Zodat hij goed in zich kan opnemen wat de senioren van een vernieuwing van het pensioenstelsel vinden en wat hun gevoelens zijn nu er al vele jaren niet kan worden geïndexeerd. Politici van Eerste en Tweede Kamer worden bewust niet uitgenodigd om te voorkomen dat er partijpolitiek bedreven gaat worden. Het gaat die middag om wat de opvattingen zijn van de senioren in Nederland. Kamerleden worden uitgenodigd voor een speciale bijeenkomst één of twee weken later.

Het is fantastisch dat op één na alle ouderenorganisaties meedoen. De KNVG (inclusief KBO Brabant), de NVOG (inclusief de FASv, de lokale seniorenorganisaties), de KBO-PCOB, de NOOM, de senioren van het FNV, van het CNV en van De Unie en de groep verontruste ouderen hebben zich allen geschaard achter de toetsingscriteria, zodat alle ouderen die middag en de tijd erna duidelijk één boodschap hebben. Met gesloten gelederen (700.000 georganiseerde ouderen) kan veel meer worden bereikt en met één boodschap kunnen anderen er dan niet meer om heen. Als gasten zijn 19 november ook aanwezig de senioren van de verschillende politieke partijen en vertegenwoordigers van jongerenorganisaties.

Via de organisaties die meedoen, zullen de uitnodigingen om deel te nemen aan de bijeenkomst worden of inmiddels zijn verstuurd, zo ook de uitnodiging om deel te nemen aan het onderzoek van Motivation.

Mocht er voor 19 november toch een advies komen van de SER (werkgevers/werknemers en kroonleden), dan zullen we de middag van de 19de november gebruiken om die plannen echt te toetsen. Voordat de politiek er mee aan de haal gaat. Eén ding is zeker, bij de verdere uitwerkingen en de plannen voor de implementatie (de zogenoemde transitie van het huidige stelsel naar een vernieuwd stelsel) horen de gepensioneerden als onderhandelingspartner betrokken te worden: "Er is geen akkoord zonder het akkoord van de gepensioneerden!!"

De discussie over de doorsneepremie onder de loep

De discussie over het Nederlandse pensioenstelsel wordt niet altijd op basis van feiten gevoerd. Op dit moment is de doorsneepremie een onderwerp waarvoor veel belangstelling bestaat. Sommige deelnemers in deze discussie stellen dat afschaffing van de doorsneepremie essentieel is om een eerlijk pensioenstelsel te krijgen. Bij deze afschaffing moet het pensioenstelsel worden aangepast.

AUTEUR:
ROB DE BROUWER,
WILLEM
SCHUDEBOOM

Eerst de feiten op rij. Het Nederlandse pensioenstelsel werkt goed, omdat armoede onder gepensioneerden hier weinig voorkomt. Dat is de gelukkige combinatie van een volksverzekering (de AOW, feitelijk een basisinkomen) en de aanvullende pensioenen van veel werknemers. In de afgelopen twintig jaar hebben meer werknemers deelgenomen aan pensioenregelingen dan in de periode 1949 tot en met midden jaren '80 van de vorige eeuw.

Veel politici stellen dat het pensioenstelsel uit de jaren '50 van de vorige eeuw verouderd is en dringen aan op aanpassingen. De waarheid is echter dat ons pensioenstelsel in de afgelopen 30 jaar sterk is veranderd. Het pensioenstelsel, dat wij nu hebben in Nederland, is niet meer het stelsel van 60 jaar geleden. Het pensioenstelsel is steeds aangepast aan maatschappelijke ontwikkelingen. Deelnemers hebben bijvoorbeeld nu het wettelijk recht om zelf bepaalde keuzes te maken, zoals in de eerste jaren meer pensioen en later minder pensioen.

Deze veranderingen stoppen niet, daarom blijven aanpassingen nodig. Deze aanpassingen zijn vaak simpel en administratief eenvoudig door te voeren. Radicale aanpassing van het stelsel is niet nodig. Een radicale aanpassing is zelfs zeer ongewenst. Nagenoeg alle grote veranderingen die de laatste vijftig

jaar door de overheid zijn doorgevoerd, lopen uit op een mislukking en kosten een veelvoud van wat aan het begin werd verwacht. Denk bijvoorbeeld maar eens aan de hervorming van de belastingdienst of de reorganisatie van de politie.

Wat is een doorsneepremie?

De overheid heeft in 1954 werkgevers verplicht de uitvoering van een pensioenregeling onder te brengen bij een fonds of verzekeraar. Fondsen zijn verplicht om voldoende middelen te bezitten om de opgebouwde pensioenen in de toekomst te betalen, dat heet kapitaaldekking. De fondsen berekenen elk jaar hoeveel premie zij nodig hebben om de inkoop van de nieuwe pensioenaanspraken van dat jaar te betalen.

Daarna berekende het fonds een premie voor de gehele onderneming of de gehele bedrijfstak als percentage van de loonsom. Het fonds informeerde alle werkgevers in die bedrijfstak over de hoogte van de doorsneepremie, een vast percentage van de loonkosten.

Nadat de AOW in 1957 was ingevoerd, werd deze berekening aangepast. De deelnemers kregen AOW, dus over een deel van hun salaris, de franchise, bouwden zij geen pensioen meer op bij de werkgever. Het beginsel van de doorsneepremie bleef. Het fonds rekende de premie uit, waarbij rekening werd gehouden met de franchise. Het fonds informeerde de werkgevers over de hoogte van de doorsneepremie

en die van de franchise. Helaas vonden werkgevers en vakbonden het nodig dat de werkgevers een deel van de pensioenpremie op het salaris van de werknemers mochten inhouden. Het simpele systeem van premieheffing sneuvelde.

Wat is het veronderstelde probleem van de doorsneepremie?

In het huidige stelsel verhalen bijna alle werkgevers een vast percentage van de premie op de werknemers.

Als voorbeeld het ABP. Het ABP schrijft op zijn website: "Vanaf 1 januari 2018 stijgt de premie voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen naar 22,9%. U betaalt 70% van deze premie, en uw werknemer 30%". Het ABP vergist zich in de formulering. De tweede zin had als volgt moeten luiden: "De werkgever draagt een premie af van 22,9% van de pensioengrondslag van uw instelling, en u mag 30% hiervan doorbelasten aan uw werknemers".

Beleggingshorizon

Het standpunt is nu dat werkgevers bij hun werknemers, die eerst twintig jaar in loondienst hebben gewerkt en daarna als zzp'er verder gaan, feitelijk een te groot deel van de premie hebben ingehouden. Veel zzp'ers nemen namelijk niet deel in een pensioenregeling. Daarover zijn overigens verschillende meningen.

Prof. dr. Lutjens stelde in november 2017 op een congres in Utrecht dat deelnemers bij een gelijk salaris, ongeacht leeftijd, dezelfde aanspraken verwerven. Volgens hem is er dus geen sprake van dat jongeren meer betalen dan ouderen.

Het tegenargument is het volgende. De jongere werknemer bouwt weliswaar dezelfde aanspraken op als de oudere werknemer, alleen is de feitelijke waarde van zijn aanspraken minder dan de waarde van diezelfde aanspraken van zijn oudere collega. Fondsen kunnen de premie betaald voor de jongere werknemer namelijk veel langer beleggen dan de premie van de oudere werknemer. Die langere beleggingshorizon resulteert normaliter in hogere aanspraken.

Verskillende loopbanen

Dit verschil in bijdrage tussen de jongere, van wie de premie langer wordt belegd, en de oudere is altijd zo geweest. In het verleden was dit geen belangrijk thema, omdat werknemers veelal gedurende hun hele loopbaan in één bedrijfstak of bij één pensioenuitvoerder bleven.

Vaak wordt vergeten dat werknemers sinds 1994 een recht op waardeoverdracht hebben. Ook als iemand een nieuwe werkgever vindt in een andere bedrijfstak. Kosten, die hiermee zijn verbonden, worden tussen de fondsen onderling of tussen fonds en werkgever verrekend. De bedrijfstakpensioenfondsen hebben de afspraak om deze kosten onderling te verrekenen, zodat werkgever of deelnemer hiervan geen last heeft.

Een nieuwe situatie ontstaat wanneer iemand in de eerste twintig jaar van zijn werkzame leven bij een pensioenfonds aanspraken opbouwt en daarna niet meer. Voor de pensioenrechten die zo iemand heeft opgebouwd heeft de werkgever naar verhouding meer ingehouden dan voor de werknemers die ouder zijn dan 45. Deze situatie wordt nu gezien als onrechtvaardig en is de grond waarop de steeds meer gehoorde kreet 'dat jong voor oud betaalt' is gebaseerd.

Minder mensen bouwen pensioen op

Dat meer mensen geen pensioen opbouwen, omdat zij niet in loondienst werken, is een probleem dat moet worden opgelost. De oorzaak van dit probleem ligt bij de politiek. In de afgelopen 25 jaar hebben bepaalde politieke partijen, zoals de partij van minister Koolmees hard gewerkt om de positie van werknemers te verslechteren, veelal onder het mom van marktwerking. Zelfs in de collectieve sector, zoals onderwijs en medische zorg, krijgen veel werknemers geen vast arbeidscontract meer.

Bekend zijn de verhalen van onderwijzers en leraren, die de ene tijdelijke baan naar de andere tijdelijke baan krijgen. Soms bieden scholen geen tijdelijk arbeidscontract aan, maar worden deze werknemers als uitzendkracht ingehuurd. In andere sectoren worden werk-

“
Het Nederlandse pensioenstelsel werkt goed, omdat armoede onder gepensioneerden hier weinig voorkomt.
”

nemers als zelfstandigen, dus als zzp'ers ingehuurd. Deze ongunstige ontwikkeling zorgt ervoor dat sinds 2010 steeds meer economisch actieve personen geen pensioen meer opbouwen, omdat zij niet in loondienst werken.

Politiek kiest verkeerde aanpak

De politiek wil het probleem van de doorsneepremie aanpakken, alleen met een verkeerde aanpak. Recente voorstellen van het kabinet Rutte III wijzen in de richting van een degressieve opbouw: voor dezelfde premie bouwt een jongere hogere uitkeringsrechten op dan een oudere. Bovendien schijnt het kabinet in één keer de opbouw uit het verleden ook te willen aanpassen, waarvoor naar verluidt een bedrag nodig is van tussen € 25 miljard en € 100 miljard. Deze aanpassing wordt dan een overdracht van vermogen van ouderen naar jongeren.

Gepensioneerden hebben al hun volledige bijdrage geleverd over de veertig jaar dat zij pensioen opbouwden. Het is ongewenst dat zij daarna opnieuw moeten betalen door overdracht van het vermogen van hun aanspraken naar jongere deelnemers. Dus zou de last alleen moeten vallen bij de nog actieve deelnemers die ouder zijn dan 45 jaar. Het kabinet denkt daarbij aan een overgangstermijn van 20 jaar en een hogere pensioenpremie dan nodig is voor de dekking van alle kosten die aan het pensioen zijn verbonden. Deze oplossing is onnodig gecompliceerd en ongewenst. De oplossing moet gezocht worden binnen de systematiek van het pensioen zelf. Deze aanpak lost niet het probleem op van de pensioenopbouw van zzp'ers.

Hoe kan het probleem worden opgelost?

Om de kritiek op de doorsneepremie te stoppen, is een tweevoudige aanpak gewenst.

De eerste stap is dat zzp'ers pensioen kunnen blijven opbouwen onder gelijke voorwaarden als hun vorige positie als werknemer, waarbij zij als zelfstandigen de doorsneepremie blijven betalen. Dat kan eenvoudig binnen het huidige pen-

sioenstelsel. Binnen het huidige stelsel mogen werknemers die zzp'er worden, nog tien jaar deelnemer blijven in de pensioenregeling van hun oude werkgever. Helaas bieden weinig pensioenfondsen deze regeling aan. Indien alle fondsen deze regeling aanbieden, waarbij de termijn van tien jaar wordt verhoogd tot de leeftijd waarop werknemers met pensioen gaan, dan hebben zzp'ers, als ex-werknemers, de mogelijkheid om tegen gunstige voorwaarden een toereikend pensioen op te bouwen.

De tweede stap is dat werkgevers geen bijdrage meer vragen aan hun werknemers voor de pensioenpremie. Uiteindelijk zijn ook de pensioenpremies een onderdeel van de loonkosten. Deze oplossing vergt één keer een aanpassing van de brutolonen en vervolgens wordt over deze brutolonen geen pensioenpremie meer geheven. Administratief heeft deze oplossing ook veel voordelen. Immers: de onrechtvaardigheid van de doorsneepremie ontstaat alleen doordat een deel van de premie wordt doorberekend aan de werknemer en dat daarvoor de doorsneepremie wordt gebruikt.

Het probleem is dan opgelost tegen zeer beperkte kosten. Cruijff zei al: "Je gaat het pas zien als je het doorhebt". —

De verhuizing

Deel 3: CD van jou, CD van mij (vrij naar Acda en De Munnik)

Wat moet mee en wat moet weg? That's the question.
Verhuizen naar een appartement betekent meestal kleiner
gaan wonen. Zo ook bij ons, dachten we.

AUTEUR: PIETER OMMEKEER

Dus maanden voor de verhuizing inventariseren, opruimen en selecteren. En dat laatste is nog niet zo makkelijk. Want wat jij graag mee wil nemen, dat vindt je partner maar onzin en andersom. "Je kijkt er nooit in", zei ze. Het ging hier om een mooi boek over antieke auto's, dat later ook nog van mijn broer bleek te zijn. Jaren daarvoor geleend. Gelukkig niet weggegooid. Bij het eerste bezoek in ons nieuwe huis zag mijn broer het prominent uitgestalde prachtige boek liggen (Schlumpf Collection Mulhouse, voor de kenners onder ons) "Hé, dat is mijn boek, heb ik me rot naar gezocht". Goed dat het was meegegaan!

Maar we hebben ook veel op marktplaats gezet. Vier eetkamerstoelen bijvoorbeeld. Wilde een echtpaar uit Wijhe (Olst /Wijhe langs de IJssel weet u wel) wel hebben. Maar ze hadden maar een kleine auto dus moesten ze een aanhanger of een busje huren. Was duurder dan de vier stoelen bij elkaar. We hebben de stoelen maar gebracht vanuit de Betuwe. Was nog een leuk reisje ook langs die mooie IJssel, waar het water toen heel hoog stond, toen wel ja! Wat nog meer weg moest, ingebonden panorama's en 'de Spiegel's' uit 1910 t/m 1918, bijvoorbeeld. "Wat moet je daar nou mee, liggen al jaren onder het bed op de logeerkamer". Dat was zo. Maar toch machtig interessant en leuk om ooit nog eens in te kijken. Maar dat 'ooit' duurde al ruim dertig jaar, dus vooruit dan maar, weg ermee. Het archief van Gelderland in Tiel gebeld. "Nee meneer, hebben we geen belangstelling voor, alleen voor spullen uit de regio." Alsof de wereld bij de grens van Gelderland op houdt. Dan het Rijksarchief maar geprobeerd. Ook geen succes. Dan denk je meer dan honderd jaar oude actualiteit in handen te hebben, in-

clusief rapportages uit de eerste wereld oorlog, heeft niemand belangstelling. Ridicuul. Gelukkig is alles goed gekomen, zonder gedoe!

En nu zitten we dan in ons prachtige appartement, helemaal niet kleiner maar wel gelijkvloers. Hoe dat zo gekomen is?

Na de verkoop van ons huis natuurlijk direct gaan zoeken op Funda. Zegt mijn vrouw op een avond: "Moet je nou eens kijken, in Den Bosch zijn ze een beetje gek geworden, denken ze dat ze in kastelen wonen". Nou, dat vonden we allebei maar raar. Hoog in de bol, zeiden we dan in Den Haag. Een paar weken later zit ik ook op Funda en zie ik een schitterend en betaalbaar appartement. Blijkt dat in zo'n kasteel te zijn. Een nieuw ontwikkelde wijk in Engelen bij Den Bosch. Prachtig aangelegd met bos en waterpartijen en toch vlakbij de gezellige binnenstad van Den Bosch. Make-laar gebeld, de volgende dag bezichtiging en na vijf minuten verkocht. Zo snel kan het gaan.

De 130 verhuisdozen zijn inmiddels uitgepakt en terug naar de verhuizer, de badkamer is eindelijk klaar en we hebben een fiets gekocht. Een echte fiets waar je gewoon zelf op moet trappen. Goed voor de conditie, want we willen hier nog jaren wonen! —

“
De politiek wil
het probleem
van de
doorsneepremie
aanpakken,
alleen met
een verkeerde
aanpak.
”

Active Aging

Door de overheid en alle organisaties die zich met ouderen bezighouden wordt ons ouderen voorgehouden dat bewegen één van de beste middelen is om gezond oud te worden. Daar ben ik het roerend mee eens. Als je gepensioneerd bent, hoef je niet meer te werken. Maar vrijwilligerswerk houdt je zowel lichamelijk als geestelijk actief en regelmatig bewegen (wandelen, fietsen of een sportschool bezoeken) zorgt ervoor dat je lichaam fit blijft.

AUTEUR:
JOOP BLOM

Toen ik 49 was, had ik als directielid van een grote onderneming een drukke baan, zat veel in de auto en deed niet aan sport waardoor mijn 'omvang' negatief werd beïnvloed! Een weddenschap met mijn schoonzoon bracht mij ertoe te gaan wandelen en te trainen voor deelname aan de vierdaagse in Nijmegen. Voor de medaille moest ik wel 50 km per dag lopen. Ik liep hem (met moeite) uit!

Daarna nam ik een besluit: ik zou de komende jaren regelmatig de vierdaagse gaan lopen (maximaal 40 km per dag en na mijn 65e 30 km per dag) en dwong hiermee mijzelf hiervoor te trainen. Ik loop eens per week 20 km in mijn eentje in de bossen in mijn omgeving, onderbroken door een kopje koffie. Dat geeft me de gelegenheid om over veel zaken na te denken. Vanaf die tijd loop ik nagenoeg jaarlijks de vierdaagse in Nijmegen, dit jaar voor de 24e maal met goed gevolg.

Santiago de Compostelle

Maar een paar jaar geleden wilde ik meer. Ik liep met de gedachte om een wandeling naar Santiago de Compostelle te maken, niet vanuit Nederland, maar bijvoorbeeld 300 km. De eerste maal in 2012 tezamen met een vriend vanuit Leon in Spanje. Back to basic, 20 km per dag lopen met

12 kg op mijn rug, slapen in de slaapzalen in pelgrimsherbergen met stapelbedden en pelgrimsmaltijden in restaurantjes. In 2014 gingen wij weer (dit keer met zijn drieën, ook een vriend uit Chicago ging mee). Wij namen de moeilijkste route uit Oviedo, 300 km over de bergen van de Picos, over het oudste pelgrimspad dat al bestond in 1100. Zwaar, maar prachtig. In 2016 liepen wij de route uit Porto. En dit jaar een korte route tezamen met een vriend uit de USA van 150 km.

Plezierige beleving

Waarom schrijf ik dit allemaal? Ik zie om mij heen veel ouderen die na hun pensionering in een stoel gaan zitten om dat 'men niets meer hoeft'. Maar het leven na je pensionering kan je nog zoveel geven: geestelijk en lichamelijk. En goed 'moe' worden is ook een plezierige beleving!

Ik ben nu 79 jaar en kan mede door al deze ervaringen (en het vele vrijwilligerswerk dat ik doe) het leven (met mijn echtgenote) goed aan!

Denk er eens over na, wellicht zie ik u op de vierdaagse in 2019, wanneer ik deze, naar ik hoop, voor de 25e maal ga lopen en het speciale vierdaagse kruis ga ontvangen!

Ik rust even uit, met medaille nr. 24 opgespeld, op de Wedren in Nijmegen met de gladiolen en een goed glas bier!

Op de Picos in Spanje.

Geef uw testament een missie

Mensen met een Missie in uw testament

Mensen met een Missie is er voor mensen die leven onder moeilijke omstandigheden. Mensen die dagelijks te maken hebben met onrecht en discriminatie. Wij investeren in mensen. Zodat zij voor zichzelf en hun gemeenschap kunnen opkomen en hun leven kunnen verbeteren. Dit doen we in Afrika, Azië en Latijns Amerika.

Wilt u deze mensen steunen, ook als u er niet meer bent?

Contact: Julie Mingeli 06 - 57 78 29 64

juliemingeli@mensenmeteenmissie.nl

mensenmeteenmissie.nl/testament

mensen
met een
missie

Pensioenen: waarom ook al weer?

Het pensioenstelsel is volgens velen aan herziening toe. De nadruk ligt in de discussies vooral op het ‘persoonlijke pensioenpotje’, dat broodnodig zou zijn voor de acceptatie van het verplicht sparen voor de oude dag, omdat alleen dan vermeden zou kunnen worden dat er overdracht plaats vindt van pensioengelden tussen de generaties. In die discussie raakt de reden voor het hebben van een pensioenstelsel echter geheel op de achtergrond. Hoe was het ook weer? Risico’s die je individueel niet kan dragen, zoals het wegvallen van het hoofdkomen, moet je verzekeren. Daarom hebben we een pensioenstelsel.

AUTEUR:
ERIC VAN ECK

1) Netspar is een denktank en kennisnetwerk op het gebied van economische en sociale gevolgen van pensioenen, vergrijzing en ‘de oude dag’.

2) Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO is een samenwerkingsverband van 36 landen om sociaal en economisch beleid te bespreken, te bestuderen en te coördineren).

De kamerleden Pieter Omtzigt (CDA) en Eppo Bruins (ChristenUnie) hebben op 12 juli jl. een initiatiefnota gepubliceerd over het nabestaandenpensioen waarin zij allereerst pleiten om heldere keuzes te maken ten aanzien van de risico’s die het pensioenstelsel dekt. Zij wijzen erop dat de eerste pensioenregelingen met name tot doel hadden om te vermijden dat de nabestaande, meestal een weduwe, tot armoede verviel.

De norm is vandaag de dag weliswaar niet langer dat er één kostwinner is in het gezin, maar het moge duidelijk zijn dat het wegvallen van het hoogste inkomen in een anderhalf-inkomen gezin tot grote problemen leidt. Immers, 2/3 van het inkomen valt weg en de vaste lasten lopen gewoon door. Zowel Netspar (1) als OESO (2) hebben recent geconstateerd dat een goede regeling voor het nabestaandenpensioen daarom juist in Nederland broodnodig is.

Vrouwen zijn de klos

Vrouwen zijn in het algemeen jonger dan hun echtgenoot en leven langer. Dat betekent dat er relatief meer weduwen dan weduwnaars zijn. Daarbij komt dat het meestal de vrouw is die het lage inkomen inbrengt, dus de klap komt dubbel aan. Om een idee te krijgen van de verhoudin-

gen: bij het ABP is 87% van de ontvangers van een nabestaandenpensioen vrouw (jaarverslag ABP 2017). Bij het ontbreken van een goed nabestaandenpensioen leidt het wegvallen van het hoogste inkomen in een gezin dus erg vaak tot armoede. De arme weduwe is er dus nog steeds!

Sommigen zijn nog meer de klos

Een nabestaandenpensioen kent drie bestanddelen. Bij overlijden van de hoofdverdiener vóór de AOW-leeftijd is er allereerst de uitkering op grond van de Algemene Nabestaanden Wet (ANW). Die bedraagt maximaal € 15.369,- per jaar. Alleen achterblijvenden die geen recht hebben op een AOW-uitkering, én een kind verzorgen dat jonger is dan 18 jaar óf zwanger zijn komen hiervoor in aanmerking. Toen alle nabestaanden recht hadden op zo’n uitkering (tot 1996) bedroeg het aantal uitkeringstrekkers 196.000, nu nog 36.000. Daar moet je het dus niet van hebben.

Ten tweede is er in veel pensioenen een nabestaandenregeling opgenomen. Er bestaan twee standaardvormen: op risicobasis en op opbouwbasis. Een nabestaandenpensioen op risicobasis, in feite een overlijdensrisicoverzekering, keert bij overlijden levenslang een bedrag uit. Na

beëindiging van het dienstverband vervalt in principe de dekking. De hoogte van een nabestaandenuitkering op opbouwbasis hangt af van het aantal jaren dat premie is ingelegd.

Wisseling van werkgever leidt er bij een regeling op risicobasis toe dat die vervalt. De inleg van een regeling op opbouwbasis blijft wel bestaan, maar groeit niet verder door premie-inleg. Doordat de regelingen per pensioenfonds verschillend zijn, zijn de gevolgen van een baanwisseling vooraf nauwelijks na te gaan. Met name een wisseling van baan op latere leeftijd kan erg onvoordelig uitpakken. Omtzigt en Bruins geven een rekenvoorbeeld waarin de nabestaande er € 11.250,- op achteruitgaat in dekking na een overstap op 56-jarige leeftijd. Dan ben je dus extra de klos.

Als derde bestanddeel is er de individuele overlijdensrisicoverzekering zoals de banken die bij hypotheek verplicht stellen. Dat het eerste doel ervan is het afdekken van het risico van de bank, doet even niet ter zake. Het lost het probleem van hoge woonlasten deels op.

Bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd verandert de situatie. Het eerste bestanddeel wordt dan gevormd door de AOW. Bij het ingaan van het ouderdompensioen krijgt de deelnemer de gelegenheid een deel van zijn/haar pensioen in te ruilen voor een nabestaandenpensioen. Het overlijden van een deelnemer vlak voor of vlak na de AOW-datum kan grote financiële effecten hebben en Omtzigt en Bruins stellen terecht dat daar geen enkele goede reden voor is te bedenken.

Fundamentele discussie is noodzakelijk

In het regeerakkoord staat dat het nieuwe pensioenstelsel een adequate dekking voor het nabestaandenpensioen en het arbeidsongeschiktheidspensioen dient te bevatten en dat het de arbeidsmobiliteit niet mag belemmeren. Uit het bovenstaande moge blijken dat het huidige stelsel aan die eisen niet voldoet.

Het pensioenstelsel is voor een flink deel zaak van werkgevers en werknemers. In de zg. ‘verkenningen’ die door de sociale partners in de Sociaal Economische Raad (SER) zijn opgesteld met betrekking tot het nieuwe vormen pensioenstelsel, zijn de problemen rond het nabestaandenpensioen naar later verschoven.

Het komt mij buitengewoon onhandig voor om de discussie over de fundamenten van het stelsel, te weten welke risico’s moet het stelsel afdekken, tot het laatst te bewaren. Ik sluit me dan ook van harte aan bij het pleidooi van Omtzigt en Bruins om daarover zo spoedig mogelijk duidelijkheid te verschaffen en ervoor te zorgen dat wisselingen van baan, tijdelijke werkloosheid en echtscheiding geen grote invloed hebben op de hoogte van de uitkering. Daarenboven pleiten zij voor een zodanige regeling dat overlijden vlak voor of vlak na de AOW-leeftijd geen wezenlijk verschil mag uitmaken voor de hoogte van de uitkering. Petje af voor politici die wat dit onderwerp betreft verder kijken dan de volgende verkiezingen! —

Pact voor de ouderenzorg

In maart 2018 is de aftrap gegeven voor het Pact voor de ouderenzorg. Een veelomvattend programma dat door het Ministerie van VWS samen met veel organisaties en bedrijven is opgezet. Het pact is een aanvalsplan, met een bundeling van krachten, dat ervoor moet zorgen dat partijen uit de zorg, ouderen- en patiëntenorganisaties en bedrijfsleven samenwerken om te komen tot betere ouderenzorg. Zowel voor de oudere in een verpleeghuis als de oudere die thuis woont.

AUTEUR: JOOP BLOM,

Voorzitter commissie Zorg, Welzijn, Wonen en Mobiliteit NVOG/KNVG

Met veel ouderen gaat het goed. Sommigen werken nog, anderen passen op de kleinkinderen, maken leuke uitstapjes en doen veel vrijwilligerswerk. Helaas is dat niet voor iedereen weggelegd. Sommige mensen vinden ouder worden echt een probleem en het lukt hen niet om gelukkig oud te zijn. Ze zijn steeds meer afhankelijk van anderen en voelen zich eenzaam. Hulp en ondersteuning is niet altijd makkelijk te regelen. Ook de zorg in het verpleeghuis wordt als onvoldoende ervaren.

Langer thuis wonen is het uitgangspunt. Helaas kunnen woningen en (woon)omgevingen vaak niet simpel worden aangepast en zijn er nog onvoldoende alternatieve woonvormen.

De drie programmaonderdelen van het pact:

- Eenzaamheid signaleren en doorbreken vanuit het besef dat dé eenzaamheid niet opgelost kan worden. Er zijn niet altijd pasklare oplossingen, zeker niet bij emotionele eenzaamheid (bijvoorbeeld bij verlies van de partner). Sociale eenzaamheid kan vaak beter doorbroken worden. Verbeteren van contacten en mensen laten zien dat ze in staat zijn, ook op hogere leeftijd, een prima rol in de maatschappij te vervullen.
- Zorgen dat mensen met goede zorg en ondersteuning langer thuis kunnen wonen: dit deel van het Pact richt zich vooral op de grote en groeiende groep ouderen die zelfstandig thuis woont. Uitgangspunt is om zo lang mogelijk op een goede manier zelfstandig te kunnen blijven wonen. Met ondersteuning en (mantel)zorg en in een woning die aansluit bij de persoonlijke behoefte. Een hele opgave!
- De kwaliteit van de verpleeghuiszorg verbeteren: er voor zorgen dat er voldoende tijd, aandacht

en zorg is voor alle bewoners. De wensen van de verpleeghuisbewoner staan daarbij centraal. Het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg is hierbij de richtsnoer voor iedereen die bij de verpleeghuiszorg is betrokken.

De aanpak van de overheid

De rijksoverheid stimuleert, ook financieel, en voert de eindregie. Het echte werk wordt zoveel mogelijk regionaal en lokaal gedaan. Per programmaonderdeel worden met en door de partners afspraken gemaakt. De uitdaging daarbij is dat plannen ook met elkaar worden gedeeld. Wat in Groningen ontwikkeld en succesvol is, kan met wat regio-specifieke aanpassingen ook in bijvoorbeeld Maastricht worden toegepast.

Ouderen moeten een belangrijke stem in het geheel hebben. Zij weten vaak het beste welke verbeteringen waardevol zijn. De bedoeling is dat er een Nationale Ouderenraad komt die een aantal malen per jaar bij elkaar komt en de activiteiten toetst. De ouderen die in de Raad zitting hebben moeten natuurlijk gevoed worden vanuit de regio's. Een plan hiervoor wordt ontwikkeld. De seniorenorganisaties, waaronder KNVG en NVOG zijn hier nauw bij betrokken. —

Indien u meer over het Pact voor de ouderenzorg wil lezen, vindt u op de website van de Rijksoverheid de programma's 'Langer Thuis (<https://bit.ly/2wvFzCn>)', 'Thuis in het Verpleeghuis (<https://bit.ly/2PdYN68>)' en 'Eén tegen eenzaamheid (<https://bit.ly/2BTIMk2>)'.

Audrey's DeliCasa

Voor wie van lekker eten houdt, maar niet lang in de keuken kan of wil staan.

GEKOOKTE ZEEUWSE MOSSELEN/MOULES MARINIÈRES

Dit jaar is het eindelijk weer een heel goed mosseljaar, dus een goede reden om deze zilte delicatessie op tafel te zetten. Volgens mijn oma moest je de mosselen nog een "laatste avondmaal" geven in de vorm van een handje havermout, dan werden ze mooi bol en rond. Als je heel stil bent, hoor je ze slurpen. Dit keer heb ik ze in bier in plaats van witte wijn gekookt, met twee sausjes en stokbrood met knoflookboter.

Ingrediënten voor twee personen

- 2 kg medium Zeeuwse mosselen (grote mosselen wil niet zeggen dat er ook een grotere mossel in zit)
- 1 grote prei of 2 kleine, 3 wortels, 1 middelgrote ui, bos groene selderij
- 1 flesje bier of naar smaak witte wijn (geen zoete, halve fles)
- zwarte peper uit de molen, stokbrood, roomboter, peterselie
- géén zout (wordt door zeewater al zout genoeg)

Knoflooksausje: yoghurt met room of mayonaise (totaal 8 eetlepels), 2 of 3 geperste knoflooktenen, beetje peper en zout en geknipte peterselie door elkaar roeren.

Piccalillysaus: inhoud van een half potje piccalilly met crème fraîche en kerriepoeder naar smaak door elkaar roeren. Beide sausjes tot gebruik in de koelkast bewaren.

Knoflookboter: half pakje roomboter, 2 of 3 geperste knoflookteentjes en wat geknipte peterselie door

elkaar roeren met een beetje zout en zwarte peper. Tot gebruik in de koelkast zetten.

Stokbrood eventueel in de oven warm maken en in schijven snijden.

De bereiding

Alle groenten grof snijden en vervolgens de mosselen in water zetten (eventueel met handje havermout). Elke mossel nakijken of ze goed gesloten zijn. Anders onverbiddelijk weggooien. Goed wassen, zeker twee keer. De mosselen in een grote pan met stevige bodem doen, samen met alle gesneden groenten en het flesje bier. Op hoog vuur twee minuten koken met deksel op de pan. Daarna deksel eraf, goed omscheppen en nog even door laten koken. Zodra de mosselen open zijn, is het klaar. Meteen serveren in diepe borden.

Doop de mossel in één van de sausjes en eet er een stukje stokbrood met knoflookboter bij. Of pommes frites wat onze zuiderburen meestal doen. Daar heet het "een Mosselpanneke". En natuurlijk met een koel glas witte wijn! Heerlijk!

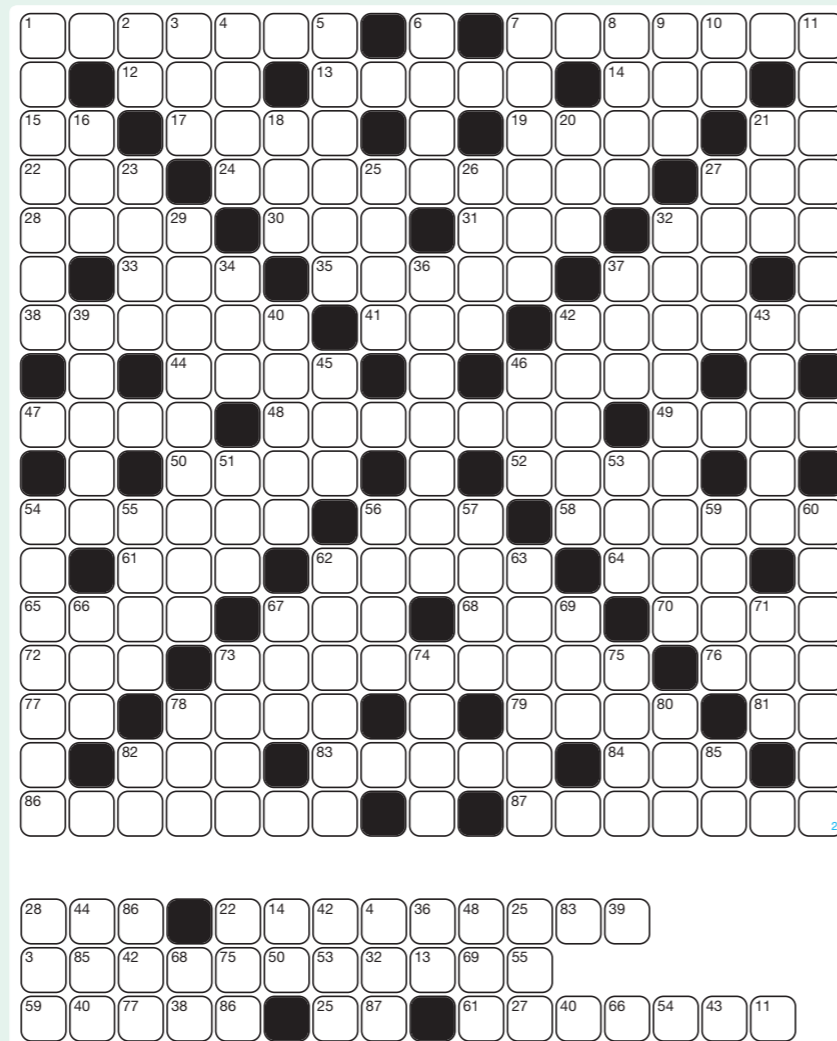
Variatie: Gegratineerde mosselen. De helft van de schelp van de gekookte mosselen afhalen en ze op een bakblik leggen. Doe in elke mossel een beetje boter met wat knoflook. Paneermeel erop en in de oven op 200 graden, tot ze goudbruin zijn.

BUON APPETITO
Ciao Audrey
audrey.mp@hotmail.com

Na het oplossen van de kruiswoordpuzzel zet u de letters, die hetzelfde getal hebben als die in de balk eronder, daarop over. De zin die u dan krijgt stuurt u vóór 7 november 2018 per e-mail naar pensioenbelangen@pensioenbelangen.nl of op een briefkaart naar NBP, Koninginnegracht 19, 2514 AB Den Haag. Onder de goede oplossingen worden weer 4 prijzen van 13 euro verloot.

De oplossing van de kruiswoordpuzzel in nummer 2-2018 is:
Zal de haring vet zijn dit jaar?

De vier gelukkige winnaars zijn:
W.A. Boeren
S.J. Pronk
I. Rippen
E. Zaadstra

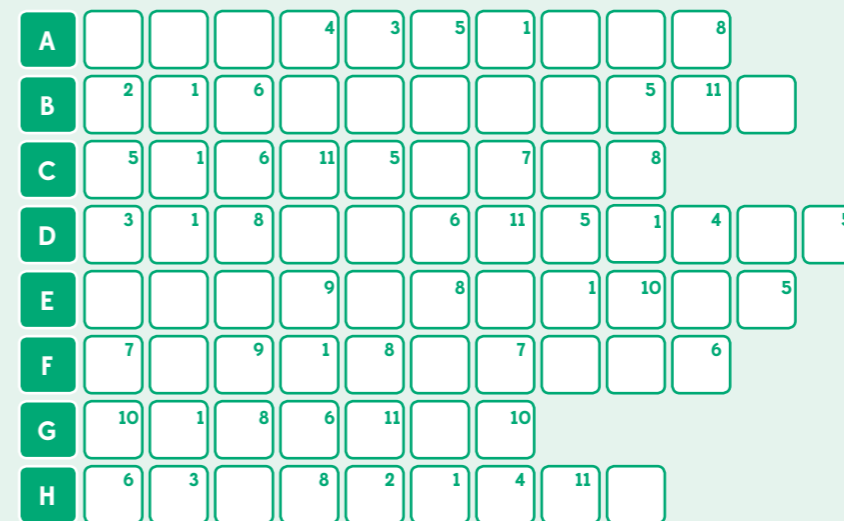

HORIZONTAAL 1. korte hevige windvlaag; 7. voetballer in de spits; 12. toiletartikel; 13. dun opgerold wafeltje; 14. nachtroefvogel; 15. nummer (afk.); 17. boterton; 19. zuiver; 21. rivier in Italië; 22. gevangenverblijf; 24. zich concentreren op zijn innerlijk; 27. horizon; 28. gevoel van diepe afkeer; 30. energiezuinig lampje; 31. smalle ondiepte in zee; 32. blauwachtig wit metaal; 33. namaak (bedrog); 35. interest; 37. mager (iel); 38. meetstok (liniaal); 41. sporenplant; 42. plaats in Zuid-Holland; 44. Engelse universiteitsstad; 46. inwendig orgaan; 47. Nederlandse soapserie (afk.); 48. zomerkoninkje; 49. plaats in Noord-Holland; 50. plaats in Gelderland; 52. optisch hulpmiddel; 54. feestelijk diner; 56. masker; 58. uitvinder van de gloeilamp; 61. plaats in Noord-Brabant; 62. zitplaats (troon); 64. Engels telwoord; 65. boomscheut (twijg); 67. uitkeringsinstantie (afk.); 68. rivier in Engeland; 70. bestanddeel van bier; 72. in goede conditie; 73. evenementencomplex in Utrecht; 76. gevangenis; 77. aluminium (scheik. afk.); 78. maangodin; 79. af te wassen eetgerei; 81. onmeetbaar getal; 82. verfrissing; 83. deel van een bokspartij; 84. scheepstouw; 86. heilig boek der joden; 87. verzegelde rem in treinen.

VERTICAAL 1. Amerikaanse boer; 2. kosten koper (afk.); 3. gat in het ijs; 4. hoofd van een moskee; 5. geluid bij onweer; 6. plaats in Friesland; 7. vrouwtjespaard; 8. zandheuvel aan zee; 9. bewegingsorgaan van een vis; 10. oosterlengte (afk.); 11. deel van servies; 16. Raad voor Economische Aangelegenheden (afk.); 18. opstotje; 20. jongensnaam; 21. metalen staafje; 23. van grote lengte; 25. hetzelfde (Lat.); 26. delfstof; 27. jong mens; 29. openbare informatiebron via de televisie; 32. pasgeborene; 34. hoofddekseel; 36. naderend onheil (tragiek); 37. naaldboom; 39. boven op het gewone (toeslag); 40. heildronk; 42. rivier in Frankrijk; 43. muze van het minnedicht; 45. vochtig; 46. koeienmaag; 51. onderricht; 53. wereldtaal; 54. hoofdstad van Noord-Ierland; 55. boomvrucht; 56. mevrouw (afk.); 57. honingdrank; 59. teken (signaal); 60. zilverwit metaal; 62. slagwapen; 63. plaats in België; 66. olie (Engels); 67. uit aller naam (afk.); 69. tijdperk; 71. zeepwater; 73. Japanse vechtsport; 74. deel van fiets; 75. voedingsmiddel bereid uit het merg van palmsoorten; 78. jong dier; 80. jongensnaam; 82. benevole lector (afk.); 85. titel (afk.).

Omschrijving

- A. Doen kapitalisten (10 of 4+6)
- B. Streven naar de juiste toon (11)
- C. Weg met deze manier van nasi maken (9)
- D. Verdelgt naaldbomen (12)
- E. Laatste oordeel (11)
- F. Beleg van Leiden (10)
- G. Gevaarlijk mooie tule (7)
- H. Breedte van een echtpaar (9)

Spelregels cryptogram

Slechts één van de klinkers is genummerd, maar alle plaatsen waar die klinker staat hebben dat nummer. Sommige medeklinkers hebben een nummer gekregen, bijvoorbeeld in opRoerkraaieR (cryptogram in nr. 1 van 2013) hebben de eerste en de laatste r het nummer 1 gekregen, maar de tweede r geen nummer. Als u in die puzzel in andere woorden een 1 ziet staan kunt u daar dus de r invullen.

Stuur uw oplossingen vóór 7 november 2018 per e-mail naar pensioenbelangen@pensioenbelangen.nl of op een briefkaart naar: NBP, Koninginnegracht 19, 2514 AB Den Haag. U kunt de oplossing van het kruiswoordraadsel in dezelfde e-mail of op dezelfde briefkaart inzenden. Voor goede oplossingen zijn per cryptopuzzel 4 prijzen van 13 euro beschikbaar.

Oplossing van de puzzel in nummer 2-2018:

- A. Lederen
- B. Hete bliksem
- C. Elfstedentocht
- D. Grensverkeer
- E. Reservebank
- F. Scheepsrecht
- G. Niettemin
- H. Rentestand

De vier gelukkige winnaars zijn:

- C. Meijerink
- F. Nendels
- H.M. Uyl
- T. Wenteler

HENDRIK GROEN
Leven en laten leven
 paperback 284 pagina's,
 ISBN 9789029091015,
 Uitgeverij Meulenhoff, € 19,99

In dit boek speelt de hoofdpersoon een bizar, maar spannend spelletje.

De wat saaie Arthur Ophoff is na 30 jaar trouwe dienst in het toilet papier met een zilveren handdruk ontslagen. Hij grijpt zijn kans en regelt zijn eigen 'nep'-begrafenis om daarna in Toscane met pensioen te gaan. Zijn vrouw Afra weet van niets - denkt hij, maar hij laat haar niet stikken. Zijn fors opgekrikte levensverzekering is voor haar bestemd. Twee wat louche golfvrienden en een niet al te integere begrafenisondernemer helpen hem bij zijn plan. Doordat de lezer niet weet of alles lukt en er veel kan misgaan is het boek spannend tot aan het eind en tussendoor valt ook nog veel te (glim)lachen. (JVJ)

YUSRA MARDINI
Vlinderslag - Van vluchteling tot olympisch zwemmer
 paperback 309 pagina's,
 ISBN 9789026341755,
 Ambo | Anthos, € 20,00

Ik was geraakt toen ik de autobiografie van dit 18-jarige Syrische meisje las. Zij weet een hoop emoties los te maken met de beschrijving van haar vlucht samen met haar oudere zus Sara na vier jaar van bombardementen. Via Turkije maakt ze de levensgevaarlijke overtocht per rubberboot naar het Griekse Lesbos, waar de tocht verder gaat over land. Na veel hindernissen in Hongarije komt Yusra uiteindelijk veilig in Duitsland aan. Hier lukt het om haar zwemcarrière op te pakken bij een Berlijnse zwemclub. Als ze wordt uitgenodigd om namens het olympisch vluchtelingenteam mee te doen aan de Olympische Spelen van Rio 2016, verandert haar leven volledig en wordt ze ambassadeur van de vluchtelingen. Een ontroerend boek met een happy-end. (RW)

TOMMIE NIESSE
Tommie in de Zorg
 paperback 184 pagina's,
 ISBN 9789026342578,
 Ambo | Anthos, € 15,00

Dit boek is enorm geïnspireerd geschreven door een zorgmedewerker.

Hij vertelt over zijn jeugd die niet over rozen ging, echtscheiding ouders, geen goed beeld, wat wil ik later worden? Uiteindelijk komt alles goed. Hij vertelt over de moeilijke weg die hij bewandelde en dat hij uiteindelijk de keuze maakte om in de zorg te gaan werken. Een keuze waar hij tot heden ten dage geen spijt van heeft. Hij verwoordt perfect waar je als leerling in de zorg tegen aanloopt. Van stopwatch zorg tot reflectieverslagen, de praktijk van alle dag als je bij ouderen over de vloer komt en je een enorme boost geeft als je hun levensverhalen hoort. Tommie is ook nog eens een begenadigd schrijver en schetst de zaken precies zoals ze zijn, wat ik als oud zorgmedewerker volledig kan beamen. Dit boek moet eigenlijk verplicht leesvoer zijn voor alle leerling verzorgenden en verpleegkundigen. (PT)

JEFF VANDERMEER
Borne
 paperback 400 pagina's,
 ISBN 9789403119502,
 Uitgeverij De Bezige Bij, € 22,99

Jeff VanderMeer is een Amerikaanse sciencefictionschrijver. Mocht de term 'sciencefiction' u afschrikken: hier geen robots, futuristisch wapentuig of buitenaardse reizen. Vandermeer verhaalt over de, toekomstig, uit de hand gelopen biotechniek. Manipulatie van al wat leeft door een nu zieltogende multinational: 'De Company'. De vreemdste wezens zoals het alcoholvoortje, geheugenkevers of vuurslakken passeren. Maar ook Borne een wezentje dat, gevonden en 'opgevoed' door hoofdpersoon Rachel, snel in alle opzichten groeit en veel, letterlijk met zich meedraagt. Rachel en haar vriend de vermoeide biotechnicus Wick die bij voortduring schuilen of vluchten voor de gruwelijkste vinding van 'De Company': Mord de reusachtige en rondmoordende beer. De verbeeldingskracht en creativiteit van deze schrijver zijn werkelijk ongekend. (CNH)

Waarom uw kleinkinderen hun smartphone zo interessant vinden

Herkenbaar beeld? De kleinkinderen komen op bezoek en leggen pas na lichte dwang van hun ouders hun mobieltjes (smartphones) uit hun handen. Dan is er ineens wel contact mogelijk en blijken het toch wel hele leuke, gezellige en geïnteresseerde mensen te zijn. Maar al die tijd blijft het apparaat lonken.

Die smartphone is voor uw tiener-kleinkind zijn (of haar) levensader om met klasgenoten, vrienden, teamleden en andere bekenden in contact te blijven. Om te weten en te zien wie wat doet en wie waarover spreekt. Welke online games, bloopers, BN'ers en kleding trends 'in' zijn. Op allerlei manieren (what's app, snapchat, instagram, facebook) delen zij hun laatste ervaringen en leukste filmpjes met elkaar. Dit gaat allemaal snel en vluchtig.

Dit is niet uw belevingswereld. Er zijn echter ook voor ouderen hele leuke en handige apps. En als u iets handiger wordt met uw eigen mobiel, komt u ook dicht bij de belevingswereld van uw tiener-kleinkinderen. Wat natuurlijk ook leuk en handig is; gebruik de kennis van uw kleinkinderen. Zij zullen u ongetwijfeld wegwijzen willen maken op uw eigen smartphone. Ook dat verbindt.

Om te wennen aan uw smartphone kunt u starten met een programma (zoals BIG Launcher Easy Phone DEMO) dat de iconen op uw smartphone groter en duidelijker weergeeft.

Een mooi voorbeeld van een ander handig programma (dit heet een app) voor uw smartphone is 'What's app'. Hiermee kunt u gratis berichten versturen (daarvoor heeft u alleen een verbinding met internet nodig, bijvoorbeeld via wifi). What's app wordt vaak gebruikt door specifieke groepen die gebruikers zelf kunnen aanmaken, bijvoorbeeld families of teamleden. Iedereen die lid is van de groep kan berichten en foto's delen en reageren op berichten van anderen binnen de groep. U deelt wat u bezighoudt en leest

waar de andere familieleden mee bezig zijn. Iedereen doet dit wanneer het hem of haar het beste schikt. Kortom: een hartstikke leuke manier om met anderen op een laagdrempelige manier in contact te blijven, bijvoorbeeld met uw tiener-kleinkind.

Of wat dacht u van een app (buienradar) die aangeeft of het de komende twee uur wel of niet gaat regenen. Dat maakt de keuze voor nu of later een blokje om makkelijker.

Ook zijn er allerlei gezondheidsapps, zoals Med-Alert (geeft een waarschuwing dat het tijd is om medicijnen in te nemen).

Daarnaast zijn er apps om het u makkelijker te maken op uw smartphone. Zo zijn er programma's, zoals speechnote, waarmee u uw tekst kunt inspreken in plaats van te typen. Het komt dan als tekst in beeld, u kunt dit nog aanpassen en vervolgens kunt u kiezen in welk programma u de tekst wilt gebruiken. En als de tekst te klein voor u is, kunt u met apps zoals Grote lettertype of Groot Lettertype, de letters op uw smartphone standaard vergroten.

En u zult ervaren dat er voor u ook veel vermaak voor op de smartphone is. Scrabbelen heet er Wordfeud. Het spelletje Patience is er te vinden als Solitaire. Of u kunt met uw smartphone rummikub spelen, klaverjassen, bridgen, yahtzeeën en nog veel meer. En wat dacht u van een dagelijkse portie geheugentraining met bijvoorbeeld de MAX Geheugentrainer.

Voor u het weet, zit u de hele dag op uw smartphone. —

Duurzaam beleggen voor ons pensioen?

VÓÓR 2030 EXTREME ARMOEDE DE WERELD UIT EN KLIMAATVERANDERINGEN GESTOPT

De 193 lidstaten van de Verenigde Naties (VN) hebben voor 2015 – 2030 een ontwikkelingsagenda vastgesteld, waarin alle 17 Sustainable Development Goals (vertaald: doelstellingen die gehaald kunnen/moeten worden), afgekort SDG's, zijn geformuleerd. Samengevat zijn de doelstellingen er op gericht dat vóór 2030 een einde komt aan extreme armoede, ongelijkheid, onrecht en klimaatverandering. Dat is niet niks. De SDG's zijn de opvolgers van de zogenaamde 'millenniumdoelstellingen', die voor de periode tot 2015 nader waren gepreciseerd (en in hoge mate gehaald!).

AUTEUR:
ERIC VAN ECK

Voor het behalen van de Sustainable Development Goals in 2030 is veel financiering nodig. Onderdeel van de strategie is het oproepen van institutionele beleggers als pensioenfondsen om een beleggingsstrategie te voeren, die de SDG's dient. Momenteel is het echter moeilijk vast te stellen hoe groot de impact van investeringen op de SDG's precies is.

Pensioenfondsen spelen rol van betekenis

Het Platform voor Duurzame Financiering, een gezamenlijke inspanning van Nederlandse financiële instellingen en bedrijven die lid zijn van de werkgroep SDG-Impactmeting, heeft nu een leidraad opgesteld met daarin een beperkt aantal indicatoren aan de hand waarvan deze impact kan worden bepaald. De werkgroep SDG-Impactmeting bestaat uit een groot aantal financiële instellingen en bedrijven. Lid van de werkgroep zijn o.a. PGGM en APG. In het Platform voor Duurzame Financiering neemt de Pensioenfederatie deel. Hieruit moge blijken dat de pensioenfondsen hun taak als duurzaam belegger serieus nemen.

De werkelijkheid van 2017

Voor de dertiende keer heeft de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) een rapport gepu-

bliceerd waarin het beleggingsbeleid van de vijftig grootste Nederlandse pensioenfondsen werden vergeleken op het gebied van duurzaamheid. Vergeleken met vorig jaar waren er weinig veranderingen.

Van de mogelijke 5 sterren werden er maximaal 4 uitgedeeld. De best presterende pensioenfondsen dit jaar zijn Pensioenfonds Zorg en Welzijn, het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, BPL Pensioen, Bedrijfstakpensioenfonds voor de Bouwnijverheid en Pensioenfonds voor Woningcorporaties. Er waren ook pensioenfondsen die geen enkele ster scoorden: Pensioenfonds Hoogovens, Pensioenfonds Medewerkers Apotheken en alle drie de pensioenfondsen van de KLM.

Ten opzichte van 2016 heeft de VBDO gemiddeld een kleine vooruitgang vastgesteld. Die moet voornamelijk worden toegerekend aan de 2- en 3 sterrenfondsen. De 4-sterren categorie laat een stabiel beeld zien. Hoewel de jaarverslagen steeds meer transparantie bieden ten aanzien van het beleggingsbeleid, constateert de VBDO nog grote verschillen in de kwaliteit van de verslaggeving.

Nederlandse pensioenfondsen beleggen 1.000 miljard euro (van de ruim 1300 miljard euro reserves is de overige 300 miljard belegd in rentedragende activa, zoals staatsleningen etc.) Dat legt gewicht in de schaal. Het is daarom teleurstellend

dat volgens de VBDO maar liefst 57% van de Nederlandse pensioenfondsen geen doelstelling heeft geformuleerd met betrekking tot de duurzaamheid van de beleggingsportefeuille. In het algemeen noemt de VBDO de omgang met verduurzaming van de portefeuille te vrijblijvend. 'Minder dan de helft van de pensioenfondsen zet duurzaamheid targets voor de asset manager.'

Een voorbeeld is het ABP. Dat fonds heeft wel doelstellingen geformuleerd, maar in het jaar 2015 is de CO2-voetafdruk van de ABP-beleggingen niet gedaald, maar gestegen. 'Ik ben ontvreden over deze onbedoelde stijging', zegt ABP-bestuursvoorzitter Corien Wortmann-Kool al op 16 juni 2016. Naar haar verwachting wordt de doelstelling van 25% minder uitstoot in 2020 overigens wel gehaald. Dat klinkt nogal vrijblijvend. Elders heeft het ABP geformuleerd dat een goed rendement leidend blijft, maar niemand kan uitleggen dat beide doelstellingen niet samengaan.

PFZW doet het beter. Het heeft als doelstelling vastgelegd dat in 2020 een totaal van 20 (van de 185 miljard belegd vermogen, dus bijna 11%) belegd moet worden in oplossingen voor klimaatverandering, waterschaarste, voedselzekerheid en gezondheidszorg. Maar 11% is nou ook weer niet ècht geweldig.

Meer profijt van ons pensioen als de leefbaarheid van de wereld toeneemt

De VBDO beveelt de koplopers aan de kennis te delen met de achterblijvers. Hoewel er in mijn lekenogen nou niet bepaald sprake is van revolutionaire inzichten, is het kennelijk nodig pensioenfondsen te wijzen op het belang van heldere, in maat en getal geformuleerde doelstellingen ten aanzien van duurzaam beleggen, aandacht voor ook dat onderdeel van de beleggingsstrategie op het hoogste niveau en transparantie in de verslaggeving. Duurzaam beleggen is geen concurrentiemiddel (hoezo is er concurrentie tussen bedrijfspensioenfondsen?) maar een belang van ons allemaal. De geformuleerde richtlijn maakt het gemakkelijker inzicht te verkrijgen in de effecten van de beleggingen met betrekking tot de SDG's dus we moeten daar in de nabije toekomst de positieve effecten kunnen zien. Dat is in het belang van de mensen, die nu in armoede leven, maar ook in ons eigen belang. We hebben tenslotte met z'n allen echt meer profijt van ons pensioen als de leefbaarheid van de wereld toeneemt. —

“
Pensioenfondsen nemen hun taak als duurzaam belegger serieus.
”

RUITERTJE

**Te huur in Hampten-Hotton (Ardennen)
10 PERSOONS VRIJSTAAND VAKANTIECHALET.**

**Ideaal voor 3 generatie verblijf,
rolstoeltoegankelijk. Gratis WiFi. Mooi
uitzicht, aan doodlopende straat, grote
tuin, volleynet, jeu de boulesbaan.
Google op "vakantiehuis Amandi".
Huur via de eigenaar geeft 15% korting.
amandi@planet.nl**

Verslaggeving fondsen onvoldoende

Pensioenfondsen hebben een bijzondere rol in de samenleving. Vele miljoenen werknemers hebben pensioen opgebouwd in pensioenregelingen, die pensioenfondsen uitvoeren. Deze werknemers zijn na pensionering voor de uitbetaling van hun pensioen afhankelijk van de financiële resultaten die fondsen maken.

AUTEUR:
WILLEM
SCHUDEBOOM

Zijn gepensioneerden en deelnemers nu klanten van deze fondsen? NEEN, zij zijn crediteur of te wel schuldeisers. Dat is van belang, omdat zij daarmee recht hebben op getrouwe informatie over de financiële resultaten van die fondsen.

Duidelijkheid over de juridische verhouding

Sinds de invoering van de Pensioenwet (PW) in 2007 is duidelijkheid ontstaan over de juridische verhouding bij de uitvoering van een pensioenregeling. Deelnemers en gepensioneerden kregen een eigen en zelfstandige juridische positie tegenover de fondsen. Voorheen was die positie niet duidelijk, nu gelukkig wel. De werkgever is klant van het fonds en de deelnemers en gepensioneerden zijn crediteuren, schuldeisers, van het fonds. Zij hebben immers een vordering op het fonds voor de toekomstige uitbetaling van hun pensioenen.

Na die invoering van de PW is de bekende driehoeksverhouding voor de pensioenregeling ontstaan. Werkgevers sluiten een pensioenovereenkomst met de werknemers, waarin de kenmerken van de pensioenregeling zijn vermeld. Werkgevers sluiten een uitvoeringsovereenkomst met de fondsen. De overeenkomst tussen fonds en werknemers heet een pensioenreglement. Uitvoeringsovereenkomst en pensioenreglement bevatten dezelfde kenmerken in de pensioenregeling als in de pensioenovereenkomst is vermeld.

Het fonds voert de pensioenovereenkomst uit en behoort zich in zijn jaarverslag / jaarrekening hierover te verantwoorden aan de deelnemers en gepensioneerden. Aan welke eisen behoort dit jaarverslag /deze jaarrekening nu te voldoen?

Eisen aan jaarverslagen

De wetgeving over jaarverslagen is in Nederland niet zo oud. Fondsen hadden wel sinds 1954 een wettelijke verplichting om een jaarrekening en jaarverslag op te stellen. Voor de jaarverslagen en jaarrekeningen van pensioenfondsen bestond geen aparte wetgeving. Veelal maakten fondsen als jaarverslag een samenvatting van de informatie, die al in de verslagstaten voor de toezichthouder was vermeld.

Sinds de invoering van de PW dienen de jaarverslagen van fondsen aan veel meer eisen te voldoen. Thans moeten de jaarverslagen van fondsen ook voldoen aan de wettelijke eisen die voor jaarverslagen en jaarrekeningen van vennootschappen gelden.

Een stapje terug in de tijd om te weten hoe deze wettelijke eisen voor vennootschappen tot stand zijn gekomen. In 1976 werd de Wet op de Jaarrekening van Ondernemingen ingevoerd. De Europese Commissie besloot in de jaren '70 van de vorige eeuw dat de harmonisering van het recht voor vennootschappen ook eisen voor de jaarverslagen betekenden.

Omdat de invloed van zowel Duitsland als Frankrijk dominant was in dit

proces, werden gedetailleerde eisen aan de jaarverslagen van deze vennootschappen gesteld. Deze eisen zijn bijvoorbeeld dat een jaarverslag volgens een bepaald model moet worden opgemaakt. Elke vennootschap moest een jaarverslag volgens deze wettelijke normen publiceren. Of haar aandelen al dan niet op de beurs waren genoteerd, was niet relevant. In Nederland is deze wetgeving opgenomen onder BW 2, Titel 9. (BW staat voor Burgerlijk Wetboek.)

Hierbij ontstond een groot verschil met de USA. In de USA zijn alleen rechtspersonen, wier aandelen op de beurs zijn genoteerd, verplicht een jaarverslag op te stellen. Dat jaarverslag moet voldoen aan de eisen van een private organisatie, de Financial Accounting Standards Board. Deze eisen worden de US-GAAP genoemd.

Huidige eisen voldoen niet

Wat is van belang bij de uitvoering van de pensioenovereenkomst? Het hoofdkenmerk is natuurlijk dat het fonds deze overeenkomst uitvoert onder de voorwaarden, die het fonds met de werkgever heeft afgesproken bij de overdracht van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenovereenkomst. Kortom het fonds moet zich verantwoorden over de uitvoering van deze overeenkomst en of het voldoet aan de voorwaarden, zoals het fonds met de werkgever heeft afgesproken.

De vraag is of de huidige eisen, die gelden voor de jaarverslagen /jaarrekeningen van fondsen, voldoende zijn om deelnemers en gepensioneerden goed te informeren over de uitvoering van het pensioenreglement. Het antwoord op deze simpele vraag is NEEN.

Het fonds voert de regeling uit voor drie groepen, actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden, dus het fonds moet in zijn informatie aangeven op welke wijze de belangen van deze drie groepen evenwichtig worden behandeld.

Welke onderdelen ontbreken thans in de jaarrekeningen?

In het stelsel van kapitaaldekking zijn goede beleggingsresultaten essentieel voor de uitbetaling. Pensioenen, die nu worden uitbetaald, bestaan voor 30% uit ontvangen premies en voor 70% uit beleggingsresultaten. In veel jaarrekeningen ontbreekt goede informatie over deze resultaten, een periode van tenminste 30 jaar is minimaal nodig. Hoogte en samenstelling van deze resultaten zijn van belang, zoals het brutorendement, kosten voor vermogensbeheer, en het nettorendement gesplitst in direct rendement, zoals rente opbrengsten en indirect rendement, zoals koersresultaten.

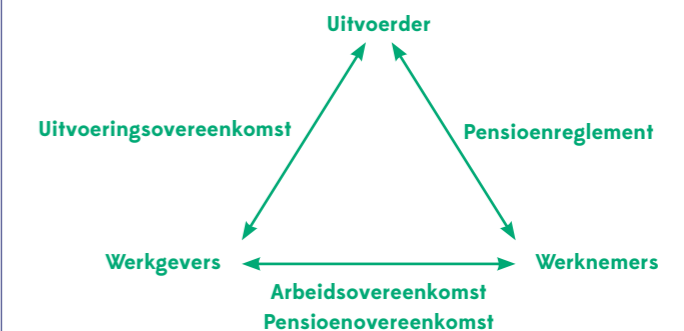
Sinds 2007 is de rekenrente voor de Voorziening Pensioenverplichtingen voortdurend gedaald. Over deze daling en de gevolgen hiervan is in diverse artikelen al geschreven. Fondsen geven geen inzicht in welke gevolgen deze lagere rekenrente voor de pensioenen van deze drie groepen, actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden hebben.

Ook geeft het fonds geen inzicht in de afzonderlijke lasten van de gestegen levensverwachting voor de drie groepen. Deze lasten worden als één totaal getoond en niet gesplitst naar die drie groepen.

Veel fondsen geven onvoldoende informatie over de verliezen, die zij maken door de werkgevers te lage premies te berekenen. De Nederlandsche Bank heeft in een recente notitie berekend dat de premies in de jaren 2015, 2016 en 2017 in totaal € 15.9 miljard te laag waren. Fondsen zijn sinds 2016 verplicht om hierover duidelijke informatie te verstrekken, alleen zij vergeten deze verplichting vaak.

Fondsen verantwoorden zich onvoldoende, zo blijkt uit de vier genoemde voorbeelden en zij beroepen zich ten onrechte erop dat zij zich aan de regels van de Raad voor de Jaarverslaggeving houden, te weten Richtlijn 610. Deze uitleg is te gemakkelijk.

De fondsen behoren zich te verantwoorden op een wijze, die overeenkomt met de wensen en de behoefte van hun crediteuren, de deelnemers en gepensioneerden. Fondsen bestaan uitsluitend voor de uitvoering van de pensioenregeling. Daarover dienen zij zich getrouw en duidelijk te verantwoorden aan belanghebbenden, de crediteuren. Die willen weten of fondsen voldoende presteren om hun toegezegde pensioenen te zijner tijd uit te betalen. —

Limburgse MeanderGroep stopt met omstreden 5-minutenregistratie

Welke thuiszorgorganisaties volgen?

De roep om vermindering van regeldruk in de zorg is er al jaren. Onnodige dingen registreren met welk doel dan ook, daar moeten we vanaf. Nu gaat er eindelijk eens geluisterd worden naar de mensen uit het werkveld. Naast verlichting van administratieve lasten wordt hiermee ook beoogd dat de focus in de zorg meer gericht wordt op kwaliteit van de zorg en het nakomen van afspraken in plaats van een fixatie op de geleverde zorgtijd.

AUTEUR: PIERRE THIJSSSEN

De ervaren druk door wijkverpleegkundigen en verzorgenden lijkt te ontstaan in een wirwar van wet- en regelgeving en foutieve vertaling van die wet- en regelgeving, in combinatie met steeds complexer wordende cliëntdossiers. De minutenregistratie in de extramurale zorg vormt al geruime tijd aanleiding voor discussie en ergernis in de praktijk, nog los nog van de administratieve perikelen die daarmee samenhangen. Deze handelingen slokken 30% van de tijd van wijkverpleegkundigen en verzorgenden op, die tijd kan men beter aan de cliënt besteden.

Meander Groep

De MeanderGroep in Limburg is de eerste die niet meer werkt met de omstreden 5-minutenregistratie in de wijkverpleging. De thuiszorgorganisatie krijgt een vast bedrag per patiënt. Dat is afgesproken met de verzekeraars. Dit is hoe thuiszorg behoort te zijn.

De wijkverpleegkundigen en verzorgenden zaten dus opgezaald met dit probleem en zijn blij dat ze nu meer tijd voor hun verpleegkundige en verzorgende taken hebben.

We moeten naar een manier van werken toe, waar we de cliënt zoveel mogelijk zelf handelingen laten verrichten waar ze nog toe in staat zijn. Dus het bemoederen en pampieren moet gestopt worden. Zelfredzaamheid gaat dus de boventoon voeren. Wel zal dit op een verantwoorde manier beoordeeld moeten worden via het zorgplan.

Zorgplan

De zorg zal verleend worden overeenkomstig het zorgplan dat met de cliënt overeengekomen is. Het moeten formuleren van doelen voor de cliënt is vaak

lastig en tijdrovend. Verplegen en verzorgen is niet doelloos. Je wil ook kunnen terugkijken op je handelingen en resultaten die hier uit voortvloeien.

Het werken met doelen of resultaten is dus een onderdeel van het cyclisch verpleegkundig proces.

Je doet niet zomaar iets, maar werkt vanuit een voorop gezet zorgplan. Vanuit de ervaringen leert men dit dus steeds beter in de praktijk te brengen. Zorg er ook voor dat de balans tussen kwaliteit van arbeid en kwaliteit van zorg. Wijkverpleegkundigen en verzorgenden zijn over het algemeen meer gericht op het belang van de cliënt dan op hun eigen belang.

Registratie

Er zal wel nog een summiere registratie plaatsvinden. Dit om aan te kunnen tonen welke zorg men geleverd heeft. Dit alles is een kwestie van wederzijds vertrouwen. Ook zal de digitalisering meewerken aan een gemakkelijk systeem van registreren, wat minder tijdrovend zal zijn.

Wijkverpleegkundigen en verzorgenden zullen slimme manieren moeten gaan zoeken en bedenken om zo efficiënt mogelijk in hun dagelijks werk te acteren. Dus zelf de coördinatoren worden van de zorg die ze leveren. Wijkverpleegkundigen en verzorgenden hebben weer een grote verantwoordelijkheid als poortwachter voor de zorg aan huis.

Kortom, het is in de tegenwoordige zorg, in deze tijd van personeelskrapte, er alles aan gelegen om onnodige en onzinnige registraties voor eens en voor altijd te verbannen. —

Van complimenten naar het grote pensioen onrecht

AUTEUR: ROELOF JAN MULDER

Altijd leuk om een complimentje te krijgen. Zo schreef Rinze Jonkman: "Net terug van vakantie nr. 2 gelezen. Een compliment voor de inhoud; aan de ene kant zeer informatief, dan weer technisch, dan weer een persoonlijk verhaal. Kortom : heel afwisselend, goed om te lezen, maar vooral zeer informatief op alle fronten." Dank voor deze leuke reactie.

Mevrouw Christine Meijerink-Groeneveld schreef dat ze alles wat met pensioenen en financiën maar 'taai kost' vindt. En dat is het ook natuurlijk. Toch leest ze ons blad zo goed mogelijk. Ze vindt dat er veel aandacht wordt besteed om de artikelen helder en goed leesbaar te maken. Maar die afkortingen hè, dat is een probleem. "Voor veel 'pensioenschrijvers' spreken veel afkortingen waarschijnlijk voor zich, maar voor mij niet altijd", schrijft ze en geeft vervolgens wat tips om daar in de toekomst op een goede manier mee om te gaan.

We zullen er vanaf nu zeker rekening mee houden en telkens wanneer zich in de tekst afkortingen voor doen deze de eerste keer tussen haakjes verklaren. Het vervelende is dat dit de leesbaarheid van een verhaal niet altijd vergroot, daarom gaan we hier in de toekomst zo creatief mogelijk mee om. Minder afkortingen gebruiken bijvoorbeeld.

Onrechtvaardig

Jan Moret had waardering voor het goede artikel over de NBP-notitie over de rekenrentes. Hij vroeg zich vervolgens het volgende af: Als PFZW (ABP) haar verplichtingen tegen dezelfde rente zou mogen berekenen als geldt voor de premievaststelling, wat zou dan de dekkingsgraad zijn? Goede vraag vonden wij,

waarop wij hebben geantwoord: "Hoe hoog die dekkingsgraad dan zou zijn, is niet precies te zeggen maar in ieder geval ruim voldoende om te kunnen indexeren. Dat is ook het onrechtvaardige in dit hele spel. Enerzijds voor (vooral werkgevers) de premie zo laag mogelijk houden door de beleggingsresultaten (die toch zo risicovol zijn!!!, volgens Den Haag) wel mee te tellen voor de berekening van de premies, maar anderzijds die niet te betrekken bij de berekening van de uitkeringen. En niemand die daar wat aan doet! Zeker D66 niet. En nou hebben we net een minister van die partij (Koolmees) op dat dossier zitten. Fijn!"

We hopen in een van de volgende nummers een interview met minister Koolmees op te nemen. En misschien krijgen we dan een verklaring of zelfs een oplossing voor wat wij 'Het grote pensioenonrecht' zouden willen noemen. —

“Ik heb iets met cijfers”

Aan het woord is Gerrit de Kwaasteniet, die in november 89 jaar wordt. Hij is sinds 2011, het jaar dat hij afscheid nam als bestuurslid van de BPP, erelid van de BPP. Voor de afgelopen zomervakantie heeft hij nu ook afscheid genomen van de twee NVOG/KNVG-commissies, waarvan hij vele jaren lid en secretaris is geweest. De commissies ‘Inkomen en koopkracht’ en ‘Pensioenen’. We zochten hem daarom op in zijn woning te Rheden (bij Arnhem) waar hij nu precies 60 jaar woont.

AUTEURS:
JAAP VAN DER SPEK

“
Zeilen en leven
is als het zitten
op de rug van
een zwaan met
grote vleugels,
zo mooi!
”

In zijn kamer staan foto's van en herinneringen aan zijn twee jaren geleden overleden vrouw Corry. Hij wil haar graag nog overal om zich heen hebben. Hij kende haar al van de zondagsschool in Den Haag, waar zij allebei een rol speelden in de organisatie. Bij zijn verhuizingen is ze hem gevolgd en heeft als onderwijzeres op de nieuwe plekken ook steeds weer werk gevonden. Hun samenzijn heeft drie zonen opgeleverd, waarvan de kleinste 2 meter is. Niet zo gek dat hij (zelf slechts 1,90 meter) na zijn pensionering op 60 jarige leeftijd vele jaren penningmeester is geweest van de ‘Vereniging van lange mensen’ en mede verantwoordelijk voor nogal wat aanpassingen van de regels voor nieuwbouwwoningen. Hij heeft 7 kleinkinderen.

Hoewel in Utrecht geboren heeft hij de oorlogsjaren en zijn schooltijd doorgebracht in Den Haag. Hij laat een foto zien van een door bommen verwoest gedeelte, waar hij, zijn broer en zijn ouders net aan zijn ontsnapt. Hij hoorde in de verte de Engelse bommenwerpers aankomen en drong als kleine jongen er bij zijn ouders op aan om weg te gaan. Om de één of andere reden hebben zij hem geloofd en zijn

met hem meegegaan, de straat uit en dan... naar links of rechts om onder het spoor door te gaan. Gerrits lieveling, de witte hond, stapte zonder nadenken naar links en heeft daarmee hun leven gered. Als ze de andere onderdoorgang hadden gekozen, hadden ze de bommen op hun hoofd gehad. Dat bleek toen ze na het bombardement terugliepen via de andere onderdoorgang, waar de lichamen van mensen links en rechts van de weg lagen. Een beeld, dat Gerrit nooit heeft losgelaten.

Ook vroeger al gebroken loopbanen

Na zijn studie bedrijfseconomie in Rotterdam en allerlei boekhoudkundige (bij) klussen als student, is Gerrit terechtgekomen bij een stomerij, waarvan hij later voor de helft (met geleend geld) eigenaar werd. Voor het afstuderen heeft Gerrit de medische administratie opgezet en gestroomlijnd van een negental ziekenhuizen. Over die registratie heeft hij een boek geschreven dat lang als instructiemateriaal op de boekenplanken van ziekenhuizen heeft gestaan. Dat hij aan het werk ging in de wereld van de stomerijen had met zijn andere studentenklus te maken, het schrijven van een handleiding voor een vergelijkende boekhouding zodat ver-

schillende chemische stomerijen hun kostenposten met elkaar konden vergelijken. Toen Gerrit in 1964 merkte dat het inmiddels tot 35 filialen gegroeide bedrijf hem geen bevrediging meer schonk, mede omdat er in die tijd te weinig arbeidskrachten waren, en hij geen pensioen bleek te hebben opgebouwd, vond hij het tijd worden wat anders te gaan doen.

Als 40-jarige en met de studentenervaring in de ziekenhuisregistratie kwam hij uiteindelijk als mede- en economisch directeur terecht in het ziekenhuis Bennekom. Dat was in 1970. Gerrit, zelf actief lid van de protestantse kerk in Rheden, kwam terecht in een protestant christelijk ziekenhuis met een voorzitter die predikant was in een zwaar orthodoxe kerk. Dat gaf in het fusieproces tussen de ziekenhuizen van Wageningen en Veenendaal zoveel problemen, dat het Gerrit veel te lang ging duren. Hij vertrok in 1980 naar het ziekenhuis in Drachten waar hij (eveneens als economisch directeur) een prachtige tijd heeft gehad. Hij heeft daar ook de Friese taal geleerd en werd verliefd op het zeilen. Hij besloot op 61-jarige leeftijd met de VUT te gaan om wat meer tijd te hebben voor zijn sport, het zeezeilen. Dat heeft hij 25 jaar gedaan, tot z'n 85ste jaar. Hij is met een vriend, die gelukkig verstand van motoren had, naar Madeira geweest, naar de Canarische eilanden, vele malen op en neer naar Engeland en, zijn grootste reis, naar St. Petersburg.

Maatschappelijk werd hij actief voor de Vereniging van lange mensen, de Nederlandse Kampeerauto Club, de BPP (gepensioneerden Zorg en Welzijn) en

de koepel NVOG. Overal stond hij bekend als degene die alle cijfers kende en controleerde. Voor de BPP zat hij in de Pensioenraad van het pensioenfonds PFZW (in het begin nog PGGM) en was soms een ramp voor bestuurders. Hij las de jaarverslagen van A tot Z en zorgde ervoor dat menig correctie moest worden aangebracht, bijvoorbeeld: “Op bladzijde 78 staat een verhaal, maar dat klopt niet met de cijfers van het financiële verslag op pagina 99”. Ze hebben hem daarom zelfs in een bepaald jaar gevraagd vooraf de concepten door te nemen, zodat er bij de presentatie niets meer aan te merken zou zijn.

In zijn leven heeft hij letterlijk en figuurlijk de nodige stormen gehad. Maar: “Zeilen en leven is als het zitten op de rug van een zwaan met grote vleugels, zo mooi! Bij het ouder worden probeer je dat vast te houden, maar het valt niet altijd mee. Toch moet je blijven kijken naar wat je nog wel kunt. Dan maar zeilen met alleen de Fok”. —

Eén Vandaag aan de lijn. Interview morgen.

“Meneer van der Spek, ik wil graag even met u praten over de mogelijke vernieuwing van het pensioenstelsel”. Een medewerkster van Eén Vandaag vraagt een kwartier lang naar opvattingen, achtergronden, verwachtingen en waar de organisaties van gepensioneerden voor staan. “Wilt u morgen meewerken aan een interview en kunnen we afspreken waar de opnamen kunnen worden gemaakt?” Dat kan die vrijdag en we spreken in beginsel een tijdstip af.

AUTEUR: JAAP VAN DER SPEK

Het avondeten staat al op tafel. Het is onze oppasdag en de kleinkinderen zitten op een stoel te wachten. Nadat de afwas is gedaan en de vaders en moeders hun kinderen hebben meegenomen, is het tijd om de zogenoemde eieren te prepareren. Interviews voor de televisie zijn meestal kort en daarom is het verstandig om even apart te gaan zitten om binnen de context van het onderwerp een paar belangrijke punten kort en krachtig te formuleren. Dat noemen ze in het jargon ‘het prepareren van de eieren’. Het doel is in korte tijd op vragen te kunnen antwoorden en daarbij ook de gelegenheid te grijpen om te vertellen wat je nog zelf kwijt wilt. Even bellen met een paar deskundigen om na te gaan of de waarheid geen geweld wordt aangedaan en dan slapen. Morgenvroeg om 09.00 uur in Zeist, is de afspraak. Meer dan een uur rijden, dus voor mij vroeg uit de veren.

Ik kijk nog even op mijn telefoon. Bericht van Eén Vandaag. Er is gekozen voor een andere insteek en daar past een interview met mij niet in: “Met excuses!” Zo iets gebeurt wel vaker en het komt zelfs voor dat je onderweg bent naar Jeroen Pauw en dat je bij aankomst huiswaarts kunt keren: “Er is wat tussengekomen”. Het hoort er allemaal bij, maar is niet altijd leuk.

Aan het einde van de maandagmiddag de uitzending van Eén Vandaag. Met het onderwerp ‘Pensioenen’. Mensen thuis die een goed en persoonlijk verhaal hielden: “Ik mis de indexering echt. Ruim 18% achteruitgang in de afgelopen jaren, mede door een korting, is niet niks!” Daarna een redacteur die zijn licht erop laat schijnen, alleen wel een paar feiten heel merk-

waardig interpreteert. Dan komt het interview. De directeur van een pensioenverzekeraar. Die natuurlijk zegt, dat het pensioenstelsel is vastgelopen en dat er daarom moet worden overgegaan op persoonlijke potjes. Het pensioen wordt er niet beter van, maar je krijgt wel meer inzicht in de opbouw. Hij wekt sterk de indruk dat het sparen via pensioenfondsen langzamerhand sterk achterhaald is. Logisch, want hij vertegenwoordigt een concurrerende pensioenverzekeraar. Als voorstander van het sparen via pensioenfondsen, die een beter pensioen mogelijk maken dan verzekeraars, en als voorvechter van een collectief en solidair systeem is het niet alleen pijnlijk om te horen, maar ook teleurstellend om te ervaren, dat voor zo’n interview gekozen is. De stem van een vertegenwoordiger van ruim 3 miljoen gepensioneerden is kennelijk minder belangrijk dan die van een vertegenwoordiger van de verzekeringsindustrie.

Helaas hoor je ook wel, dat de invloed van verzekeraars in Den Haag groot is. En dat jongeren (en de partijen die zij vertegenwoordigen) de persoonlijke potjes wel zien zitten. Gelukkig staat in het regeerakkoord wel dat een persoonlijk vermogen moet passen binnen collectiviteit en risicodeling. Minister Koolmees laat het aan de sociale partners over om met een voorstel voor vernieuwing te komen, maar de onzekerheid blijft of dat uiteindelijk niet toch richting pensioenverzekeraars zal gaan. Misschien een onderwerp voor een volgend interview Eén Vandaag? —

ACTIVITEITEN EN INFORMATIE VAN DE BPP

De BPP (Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg en Welzijn) is via de bestuursleden of actieve kaderleden betrokken bij de volgende activiteiten:

1. Pensioenraad van PFZW:

In dit medezeggenschapsorgaan van het pensioenfonds wordt de BPP vertegenwoordigd door Cees Michielse als lid van dit orgaan en Jaap van der Spek als plaatsvervangend lid.

2. Ledenraad PGGM:

dit is het adviescollege voor het bestuur van de coöperatie PGGM. Deelnemers en gepensioneerden van PFZW die lid zijn van de coöperatie krijgen naast aantrekkelijke aanbiedingen ook veel informatie over relevante onderwerpen. Baukje Vegter zit namens de BPP in deze ledenraad.

3. NVOG: De koepel van

ouderenorganisaties waarbij de BPP is aangesloten. Jaap van der Spek bestuurslid van de BPP is tevens voorzitter van deze koepelorganisatie. Cees Michielse vertegenwoordigt de BPP in de pensioencommissie, die zoveel mogelijk gezamenlijk opereert met de KNVG en de overige ouderenorganisaties. Binnen de NVOG wordt door middel van commissies ook veel aandacht besteed aan het inkomens- en koopkrachtbeleid voor ouderen en aan zaken als huisvesting- en zorgbeleid. Liesbeth Schaap is actief in deze commissie.

4. Informatie via website, nieuwsbrieven en Ons Pensioen.

a. De redactie van Ons Pensioen is in handen van Roelof Jan Mulder (hoofdredacteur), Jaap van der Spek, Eric van Eck en Pierre Thijssen. Zij zorgen er met name voor dat u goede achtergrondinformatie krijgt over

het beleid van de BPP, maar ook dat u op de hoogte blijft van eventuele opvattingen van andere partijen. Zo kunnen de leden van de BPP op basis van een brede informatie actief deelnemen aan de discussies over het te voeren beleid.

b. Door middel van nieuwsbrieven die via de e-mail worden verspreid houden wij de leden die hun e-mailadres aan ons hebben doorgegeven op de hoogte van actuele ontwikkelingen. De redactie van de nieuwsbrieven ligt in de handen van Baukje Vegter c. De website van de BPP, die door Cees Michielse wordt verzorgd, geeft naast de actuele informatie vanuit BPP en NVOG, ook relevante achtergrondinformatie over in het bijzonder pensioenonderwerpen en koopkrachtbeleid. Wij proberen daarbij een korte en heldere samenvatting te geven van de feiten, met voor diegenen die verder geïnformeerd willen zijn vaak een of meer doorklik mogelijkheden voor uitgebreidere en meer technische achtergronden.

5. **Lobby en netwerkactiviteiten.** Alle bestuursleden zijn actief betrokken bij het uitdragen van het BPP beleid en onderhouden daartoe contacten met andere organisaties die op onze beleidsterreinen actief zijn. Dat zijn besturen van pensioenfondsen, de pensioenfederatie, de SER, politieke partijen en ministeries, maar ook de journalisten die actief zijn op onze beleidsterreinen.

REKENRENTE MOET WORDEN AANGEPAST.

Al vele jaren dringt de BPP aan op verandering van de rekenrente waarmee de verplichtingen van het pensioenfonds moeten worden berekend. De discussie die daarover wordt gevoerd is complex

en duurt nu al jaren.

De BPP stelt vast dat er grofweg 3 methodes zijn die worden bepleit en die alle voor- en nadelen kennen. Deskundigen worden het alsmaar niet eens wat nu de beste methode is en komen niet nader tot elkaar.

De BPP stelt vast dat alle methodieken op zich het inzicht in de financiële positie van de pensioenfondsen vergroten, zei het met verschillende accenten. Onze suggestie: Voeg daar de GVB formule aan toe (Gezond Boeren Verstand) en laat op die wijze de besturen van de pensioenfondsen een verantwoorde en gemotiveerde beslissing nemen over de te hanteren rekenrente voor een periode van 3 - 5 jaren.

MISVERSTAND

Wijzigingen in adres of andere mutaties in het ledenbestand moeten worden doorgegeven aan de ledenadministratie bij voorkeur via het e-mailadres ledenadministratie@pfzw-belangenvereniging.nl Het komt wel voor dat leden of personen die namens hen contacten onderhouden er van uit gaan dat mutaties die bij het pensioenfonds bekend zijn automatisch aan de BPP worden doorgegeven. Dit is niet zo, en kan op basis van privacy wetgeving ook niet. Neem in voorkomende gevallen dus altijd contact met ons op. Dat kan ook via de website. www.pfzw-belangenvereniging.nl/contact

